Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 162 (17285) | 1986 оной июлиин 13, воскресени | Сэн 3 мүн.

...ОФСОЮЗАЙ ...АБАЙДАЛАЙ ...ХАЛА ШАТА

...фсоюзуудай ээлжээтэ XVIII съездые 1987 оной ...э зарлаха гэһэн тогтоол ВЦСПС-эй XI пленум ... Энэ съездын урда тээ профсоюзай бүхы орга... ...ба һунгалта болохо байна. Байгша оной август ...нуудта профсоюзай бүлэгүүдтэ, цеховэ болон ...инуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд үнгэр... ...мжидхэлшэд һунгагдаха юм. Удаань жэл жэлэй ...һаранuудта профсоюзай районно, город... ...стной комитедүүдтэ тоосоото һунгалтын кон... ...оложо дүүрэхэ зэргэтэй. Тиихэдэ манай респуб... ...зуудай союзууд хоорондын XXIII конференци ...кабрь һарын эсэс багаар зарлагдахаар хараа...

...һунгалтанууд, СССР-эй профсоюзуудай XVIII ...эл хадаа профсоюзай ажабайдалдахи тон ...шата мүн. Суглаанууд болон конференцинүү... ...элтэйгээр, эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ гэшэ ...а хэрэг болоно. Энэл хэмжээ ябуулгын үедэ ...тивүүдэй үйлэдбэриин ажал ябуулга гүнзэгы... ...рэхэ, бодото байдалда зүб, тодо сэгнэлтэ үгтэ... ...нууд элирхэйлэгдэхэ, шүүмжэлэл ба өөрыгөө ...нөөр дэлгэрхэ, саашадаа бэелүүлэгдэхэ зорил... ...хойгоор хараалагдаха байһаниинь мэдээжэ. ...хи табан жэлэй түрүүшын жэлэй, табан жэлэй ...ээнь амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, Агууехэ ...жэлэй түүхэтэ ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын ... социалис мүрысөөе толгойлхо, коллективнэ ...зүбөөр зохёон баталха, 1987 оной угтамжын ...һүүри һайнтайгаар табиха асуудалнууд хадаа ...ганизацинуудай, коллективүүдэй шиидхэхэ гол ...но бшуу.

...ын саашанхи хүгжэлтын зорилгонуудые шиид... ...юзай организацинууд эрхэ бэшэ хабаадалса... ...дэ асуудалнууд тоосоото һунгалтын суглаан ...нцинүүд дээрэ үргэнөөр, шүүмжэлхы шэнжэ... ...дэхэ зэргэтэй. Ажалые бригадна подрядай ...хэлгэ, түрүү дүй дүршэл болон технологи ...бтэрүүлгэ, хүдэлмэрилэгшэд колхозникууд болон ...й ажаллахада, ажаһуухада, амархада таарам... ...хэ байдал тогтоолго, үйлэдбэриин болон ажа... ...ижүүлгэ эгээл шухалада тоологдохо зүйлнүүд

...гарагшадта алдар соло, нэрэ хүндэ!», «Проф... ...ухэндэ ажалай журам, ниитын гурим нэгэшье ...р» гэһэн хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна. ...еска үүсхэл дэлгэрүүлгэдэ профсоюзууд тон ...абаадалсаха уялгатай. Энэ ушарта арьбалалта ...и түлөө тэмсэл, ажалай журам бэхижүүлгэ ... дүүргэхэ байна.

...галтын кампанида бэлдэжэ, мүн тэрэниие ...а үедэ КПСС-эй XXVII съездын, СССР-эй ... XVII съездын шиидхэбэринүүдые профсо... ...низацинуудай хэр зэргээр дүүргэжэ байһа... ...р шэнжэлэгдэхэ, ажахын, соёлой болон ху... ...рэгтэ ямараар хабаадалсажа байһан ушар ...һаа алдагдаха ёһогүй гэжэ тэмдэглэхэ шу... ...он бусад шухала асуудалнуудые зүбөөр, ...р шиидхэлгэ хадаа 1986 оной, мүн табан жэ... ... бүхы дээрэнь амжалтатайгаар дүүргэхын тү... ...тэмсэлдэ ажалшадые эдэбхи эрмэлзэлтэйгээр ...нэ һүүринь болохо байна.

...галтын суглаанууд профсоюзай бүлэгүүдһээ ...эр профсоюздахи эгээл олон тоото шатань ...спублика дотор юһэ мянган шахуу бүлэгүүд ...союзай бүлэгэй шэнэ дүримэй батлагдан ... хойшо гурбан жэл болохоёо байна. Тэрэ ...р бүлэгүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ, ажал ябуулга, ...далнууд бүри үргэдэһэн байха юм. Тэдэнэр ...уудаа, хэрэгээ бригадирнуудтай, мастернууд... ...идхэхэ зэргэтэй. Гэхэ зуура ажабайдалай али ... болон участогуудай хүдэлмэриие шэнэдхэн ...тын эрид шууд табигдаад байхада, бүлэ... ...буулгада баһал шэнэ шэнжэ үзэгдэхэ уялга...

...галтын кампаниин ябажа байха үедэ, үсөөн ...фсоюзай организацинуудай хүдэлмэри тушаа ...гаар хандуулмаар. Республика дотор 15-һаа ...й 355 организаци бии. Эдэнэртэ ехэ туһа... ...й гэжэ һанагдана. Профсоюзай органуудай ...эдэй эхин организацинуудта комитедүүдтэ ...римаар туһа хүргэлгэ үргэдэһэн байна. Зүб... ...нгэргэлгэ, элдэб янзын саарһан заабари, за... ...хэбэри элгээлгэ эли бодо үсөөрһэн байха ...һаа ороһон бэшэг, мэдүүлгэ болон гомдол... ...ра, шиидхэлгэ гуримшуулагдана.

...та зарим тээгүүр шэнэдхэн хубилалгын ху... ...р ябуулагдана. Үнэхөөрөө бодото хубилалта ... Элдэб янзын суглаа болон зүблөө зарлаха... ...ябуулганнуудые үнгэргэхэдөөл, ехэ юумэ хэбэ, ...бди гэжэ тоолодог ушарнууд үзэгдэһөөр. ...ябуулганнууд ямар аша үрэ асарба гэшэб! ...дөөн, хөөрэгэнөөн болоод лэ хосорно бшуу. ...а эсэс табиха, ажал ябуулгадаа хубилалтын ... түйлэхэ саг ерээ.

... комитедүүдэй хүтэлбэрилхы органуудые бү... ...үүлхэ шухала хэрэг. Политическэ гүнзэгы мэ... ...гээ ёһотоор мэдэхэ, арюун зан абаритай, ...тэй, партиин политикые, хурдадхалгын стра... ... хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаха эрмэлзэл... ...адабаритай хүнүүд профсоюзай органуудта ...ргэлтэй. Түбхын түрүүндэ хүдэлмэрилэгшэдые, ...е, арадай ажахын һалбари бүхэнэй мэргэжэл... ...оюзай органуудай бүридэлдэ оруулха эрилтэ ...энэрнүүд, залуушуул, энэ профсоюзда байдаг ... бүхэнэй түлөөлэгшэд хүтэлбэрилхы органууд... ...бжүүлэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ.

... һунгалтанууд, профсоюзуудай съездэ бэ... ...союзна демократиие, бүхыдөө социалис де... ...ашадань хүгжөөлгын шэнэ, шухала шатань бо... Тиимэһээ политическэ удха шанартай энэ кам... ...айгээр, дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ гэ... ...зай организацинуудай мүнөө сагай шиидхэхы ...лоно.

ҮБҺЭШЭД!

БЭЛЭДХЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТЭЖЭЭЛЭЙНГЭЭ ШАНАРТА ОНСО АНХАРАЛ ХАНДУУЛАГТЫ!

Үбһэ үлеэлгэн хатаахада, шанарынь 2-3 дахин дээшэлдэг.

Иимэ аргаар хатаагдаһан үбһэнэй 1 килограммдань 36 миллиграмм, харин юрын аргаар хатаагдаһанда 8 миллиграмм каротин үлэнэ.

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ГҮЙСЭД ХЭРЭГЛЭХЭ

КПСС-эй обкомой республикынгаа бүхы ажалшадта хандаһан Хандалгатай манай совхозой хүдэлмэрилэгшэд мүнөө дүтэ танилсажа байна. Хэнэйшье мэдэһээр, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ тон харюусалгатай хаһануудай нэгэн гэшэ ааб даа. Тиимэһээ тэрэнээ ямараар үнгэргэһэнһөө энэ шухала кампаниин сэхэ дулдыдаха байһаниинь элитэ. Эдэ бүгэдые һайн ойлгоһон ажахымнай малшад, механизаторнууд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, нютагаймнай алба хаагшад, пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һургуулиин һурагшад харюусалгатай хаһада өөһэд өөһэдынгөө хубитые оруулха байһанаа мэдүүлнэ. Мүнөө энэ талаар тодорхой хүдэлмэри ябуулагдажа эхилэнхэй.

Ажахы дотороо түрүүлэн дүй дүршэлөөр баян механизатор Михаил Яковлевич Бухальцевай хүтэлбэрилдэг үбһэшэдэй звено ниитынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ эхилээ һэн. Эдэнэр түрүүшын үдэрһөө захалжа, ажалаа эмхитэйгээр эрхилнэ. Мүнөө звеногой гэшүүд 700 центнер һайн шанартай үбһэ һурилбэ.

Тус коллективэй гэшүүд сэлмэг үдэрэй час, минута бүхэниие зүбөөр хэрэглэхые оролдоно. Тэдэнэр сабшажа унагааһан үбһөө газартань удаан хэбтүүлэнгүйгөөр хуряажа абана. Тиихэдэнь каротин элбэгтэй үбһэн сомогдоно бшуу.

Нүхэр Бухальцевай даадаг звеногой сабшалангай ургасань яһала һайнаар урганхай. Ушар тиимэһээ эндэхи үбһэшэд тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэхээр хараална.

Совхозоймнай түрүү механизатор А. А. Кругловой ударидадаг тракторна дүрбэдэхи бригадынхид олон жэлэй ногоо сабшажа байнхай. Эдэнэр үбһэ бэлэдхэхэдээ түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэнэ гэхэ гү, али хуряаһан бүхы үбһөө тюк болгон багсалаад, складта абаашажа тушаана. Һүүлэй дүнгөөр тус коллектив 300 гаран центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхээд байна.

Совхозой дирекци витаминтай ногооной гурил гаргаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Ажахы дотор тодхогдоһон АВМ-0,65 тухэлэй хоёр агрегат мүнөө һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ. Даб дээрэ 30 тонно гурил гаргагдаа. Тэрэнэй шанарынь һайн.

Энэ Хандалга дотор ороной Эдеэ хоолой программа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ниитын адууһа малда хүсэд хүрэхэ тэжээл нөөсэлхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэгдэнэ. Энээниие бэелүүлхэ хаһа мүнөө түлэгтөө оронхой. Тэжээл бэлэдхэлгэ — бултанаймнай нангин хэрэг мүн. Тиимэһээ энэ зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхэбди.

Л. КОБЕЛЕВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард» совхозой директор.

ХААН-ЖАРГАЛАНАЙ ХАДАЛАНДА

Дүрбэн зуу гаран гектарта нэмжыһэн эндэхи сабшалангай ногоон хэзээ хэзээнэйхиһээ үндэрөөр, жэгдэ, үдхэнөөршье урганхай, баруунһаа үлеэһэн һулахан һалхинда долгилон миралзана. Бүһэсөө ногоон соогуур ябахада үнгын сэсэгүүдэй хангалтама хоншуухан үнэр хамар сорьёоно. Үбһэшэдэй һая түхеэрэгдэһэн отогто улам дүтэлхэдэ гарай хажуур дабтажа хурсадхахань, электро-бүлюугэй абяатайханаар шэнхинэхэнь холоһоо соностоно. Эндэ үниинэй луговод Ринчин-Доржо Малановай хүтэлбэрилдэг үбһэшэдэй звено байрланхай.

Луговод даалгагдаһан энэ газараа хадын горхоной уһаар хоёр дахин ундалуулһан юм. Зарим участогуудынь гурба дахин уһалагдаһан байна. Үбэлдөө Ринчин-Доржо Малановай хүтэлбэрилдэг луговодуудай звеногой гэшүүд Борис Бадмаев, Намдак Долгоров гэгшэд горхоной эхиндэ тошо мүльһэ хүргэжэ нөөсэлөө юм. Ингэжэ баян ургасын түлөө шармайн оролдоһонойнь ашаар лэ сабшалангай ногоон һайн ургаа.

— Манай звено жэл бүхэндэ табан мянган центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряажа абадаг юм. Энэ жэлэймнай даабари 5000-һаа бага бэшэ байха. Бидэ отогоо түхеэржэ эхилхэһээ хойшо түрүүлэн доро намаг газарайнь ногоо сабшажа захалнабди. Звеномнай тракторай хоёр косилка бии. Дошо болдогтой, һөөг бургааһатай участогуудайнгаа ногооё гар хажуураар сабшанабди. Ургуулһанаа сэбэрээр, шанартайгаар, гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа абахал зорилготой ажалланабди, — гээд үбһэшэдэй звеное хүтэлбэрилэгшэ хөөрэнэ.

Байгша ондо совхозой тэжээл бэлэдхэгшэд үбһэ хуряалгадаа эмхитэйгээр гараа. Илангаяа наратай сэлмэг эдэ үдэрнүүдтэ ногооной эгээл шэмэтэй үедэ үбһэ ехээр бэлэдхэжэ абаха хүсэлэнтэй байгаа бшуу. Энэ жэлдэ совхозойхид 44,5 мянган центнер үбһэ бэлэдхэжэ, 14300 центнер сенаж даража, 3000 центнер ногооной витаминтай гурил гаргаха түсэбтэй. Хараалһан даабаряа урагшатайгаар бэелүүлхэ арга боломжо эндэ бии. Тусхайлбал, байгша ондо гектарай 18,7 центнер үбһэ суглуулжа абаха түсэбтэй. Теэд сабшалангайнь ногоон һайнаар ургажа, гектарай 20 центнерһээ бага бэшэ үбһэн хуряагдахаар багсаагдана.

Хамагһаа урид отоглоһон дурсагдагша звеногой гэшүүд эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор үдхэн ногоо гар хажуураар сабшана. Тиихэдэ тракторай косилкаар сабшадаг механизаторнууд М. Цынгуев, Ж. Дампилов гэгшэд үдэр бүхэндэ нормоёо холо үлүүлнэ.

— Үбһэ хуряалгаяа унжагайруулангүй ябуулжа, сабшалангайнгаа бүхы ногоо һогооборниишье үлөөнгүй хуряажа абахаар бүхы хүсэеэ элсүүлхэмнай, — гэжэ звеное хүтэлбэрилэгшэ хэлээ һэн.

В. ЖИГЖИТОВ.
Хориин районой Үдын совхоз.

Республика дотор най габшагай һара үргэлжэлһөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизаторнууд М. Цынгуев, Ж. Дампилов. Комсомолшууд В. Баданов, С. Шойропов, Р. Фархутдинов, Д. Санжижапов, Д. Жамбалова гэгшэд ээлжээтэ участогай ногоо сабшажа дүүргээд байна.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ГУРИЛ АДХАРНА

Сэлэнгын совхозой АВМ-0,65 түхэлэй витаминтай ногооной гурил гаргадаг агрегат үнгэрһэн һарын 26-һаа хүдэлгэгдэжэ эхилээ һэн. Тэрэниие дүй дүршэлтэй механизатор Александр Фёдорович Гусев хүтэлбэрилнэ. Агрегадые ногоон набша намаагаар таһалгаряагүй хангаха хэрэгтэ гурбан комбайн, зургаан автомашина табигданхай.

Энэ бишыхан коллектив арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбтэ даабариие амжалтатай бэелүүлхэ талаар дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, партиин обкомой гаргаһан Хандалгые үнэн зүрхэнһөө дэмжэн, 770 тонно витаминтай ногооной гурил гаргаха түсэбөө 1200 тоннодо хүргэхэ байһанаа һаяхан мэдүүлбэ. Ингэжэ тэдэнэр мүнөө эршэ түгэсөөр ажаллажа эхилэнхэй.

Һаяхан звеногой гэшүүд түрүүшынгээ арбаад тонно гурилаа ажахынгаа складта тушааһан байна.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Сэлэнгын район.

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛБЭ

Ниитынгээ адуу малда һайн шанартай бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ нютагайнгаа предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдые, мүн ажал хэхээр бүхы хүн зониие элсүүлхэ талаар арадай депутадуудай Зэдын районой Гэгээтын сомоной, Хориин поселково Соведүүдэй үүсхэлые Үлэгшэнэй сомоной Совет халуунаар дэмжээ һэн.

Тиин үлэгшэнэйхид өөһэдынгөө ээлжээндэ районойнгоо предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдые тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень уряалба.

Байгша оной нуга сабшалангуудайнгаа ургасын һайн гарасые хараадаа абажа, Үлэгшэн тосхоной эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд урдань абаһан уялгануудаа шэнэлбэ. Тиин тэдэнэр 360 центнер үбһэ бэлэдхэхэ, 300 центнер халаахай сабшаха, мүн 50 центнер набшаһата тэжээл хуряаха уялгатай һаа, мүнөө 600 центнер үбһэ, 700 центнер халаахай, 100 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхээр шэнэ уялга баталан абаад, ажаллажа байна.

Мүнөө үедэ Үлэгшэнэй эмхи зургаануудай 15 хүн үдэр бүри тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсана. Нютагай түб һууринай хүн зон үбһэ хуряалгаяа июлиин 20 болотор дүүргэхээр шиидэнхэй. Харин набшаһата тэжээл, халаахай бэлэдхэлгэ эдэ үдэрнүүдтэ сүм дүүргэгдэхэнь.

И. ПОЛОМОШНОВ.
Захаамин.

ТАСС ЭНЭ ҺОНИН

...Р-эй ЕХЭ ҺАЙНДЭР

...ТАР. (ТАСС). — Арадай рево... ...ар 65 жэлэй ой ...зар дээрэ хүрэ... МНРП болон ...мгалан тайбан ...ажалые, монгол... ...шэгүй бата хани ...даошуулһан тран... ...ар, тугуудаар ... хото городуу... тосхонуудай үйл... ...нууд, талмайнууд ...арад болон ажал... ...ал июлиин 11-дэ ...та болобо. ...ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмүнх, парти болон правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд Д. Сүхэ-Баатарай ба Х. Чойбалсанай мунхаң шарилай трибуна дээрэ байгаа.

Агууехэ Октябриин үүргэ нүлөөн доро болоһон Арадай революци монгол арадай ажабайдалда эрид эрьелтын үйлэ хэрэг болоо һэн гэжэ МНР-эй оборонын министр, генерал-полковник Ж. Ёндон хэлэбэ. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ оронноймнай түхэл шарай танигдашагүй болотороо хубилаа. Ниитын ажабайдалай элдэб талые хүгжөөлгэдэ түйлаһан бүхы амжалтануудаа МНР-эй ажалшад СССР-эй ба бусад аха дүү оронуудай үнэн зүрхэнэй интернациональна туһаламжатай холбодог юм.

СССР түрүүтэй социалис хани нэгэдэлтэ оронууд бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангаха талаар айхабтар ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргана. Энэ зуун жэлэй һүүл болотор буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр усадхаха тухай СССР-эй үүсхэл, уласхоорондын аюулгүй байдалые али бүхы талаарнь хангаха талаар шэгнүүлэгдэһэн КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тодорхойлогдоһон дурадхал, Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, юрын буу зэбсэгүүдые хороохо программатайгаар Варшавска Договорой гэшүүн-оронуудай НАТО-гай гэшүүн-гүрэнүүдтэ, Европын бүхы оронуудта хандаһан Хандалга энээн тухай элирхэйлэн гэршэлнэ. Эдэ бүгэдые һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлтэй бүхы хүнүүд һайшаан дэмжэнэ. Ази түбидэхи шахардуу шанга байдалые һулаpуулха талаар бүтэмжэтэй һайн хэдэн үүсхэлнүүдые гаргаһан МНР эб найрамдалай, арадуудай хоорондохи этигэл найдалай, үнэн зүб байдалай түлөө тэмсэлшэдэй зэргэдэ батаар жагсана гэжэ Ж. Ёндон тэмдэглээ.

МНР-тэ болоһон һайндэр, шалгардамал манлайгаа — МНРП-е тойрон жагсаһан монгол арадай бата нэгэдэлтэй байһые, марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын суртал һургаалнуудта, СССР-эй болон бусад социалис оронуудай арадуудтай эбдэршэгүй бата хани барисаанда тэрэнэй үнэн сэхэ байлгын гэршэ жэшээ болобо.

ҮРГЭН ЕХЭ ПРОГРАММА БЭЕЛҮҮЛНЭ

...ГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. ...«Мир» — «Союз Т-15» гэжэ ...дог комплексын экипаж ...арай замда түсэбөөр хараа... ...хүдэлмэреэ бэелүүлһээр. ...нскэ шэнжэлгэнүүд, геофи... ...туршалганууд үнгэрһэн үдэр... ...идэлгын программада оруу... байгаа.

...Кизим болон Владимир Со... ...урхэ-һудалаа шалгаһан, био... ...э хэдэн туршалгануудые бэе... байха юм.

Байгаалиин нөөсэ баялигуудые, оршон тойронхиие шэнжэлгын үргэн ехэ программа бэелүүлхэдээ, космонавтнууд ороной Алас-Дурна зүгэй эрьеые, Байгал нуурые, Аральска болон Каспиин далайнуудые, Кавказай уулын мүльһэн оройе, Волгоградай сөөрэмые буулгаба.

Июлиин 11-дэ экипаж фотокамерануудаар, спектрометрнүүдээр Советскэ Союзай газар дайдын элдэб районуудые буулгаба. Сахалинай газар нютагууд, Камчаткын вулканууд, Аральска болон Каспиин далайнуудай оршон тойрон, Казахстанай хүдөө ажахын эдлүүриин газар, Хара далайн зарим гүйхэн участогууд шэнжэлэгдээ.

Медицинскэ хиналтын дүнгүүдээр Леонид Кизим болон Владимир Соловьевой бэенүүд һайн.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Эмхидхэлэй түрүү онол арганuудые нэбтэрүүлхэ, материально-техническэ баазыень бэхижүүлхэ, далай сооһоо абтаһан нөөсэ баялигуудые бүри һайнаар болбосоруулха тухай асуудалнуудта Загаһашанай үдэртэ — мэргэжэлтэ һайндэртэ зорюулагдаһан баярай суглаанда хабаадагшад анхаралаа ехээр хандуулба. Баярай суглаан июлиин 11-дэ Москвада болоо.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. П. Никонов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Госагропромой түрүүлэгшэ В. С. Мураховский, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша В. А. Карлов, хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һууба.

СССР-эй загаһанай ажахын министр В. М. Каменцев элидхэл хээ. (ТАСС).

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ АША ТУҺАДА

Эрдэм ухаанай туйлалтанууд хүн түрэлтэндэ зүрюу харшаар бэшэ, харин тэдэнэй аша туһада хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Ядерна туршалгануудые болюулхын түлөө эрдэмтэдэй июлиин 11-дэ Москвада болоһон уласхоорондын хуралдаан дээрэ иимэ һанал бодол соностобо. Тэдэниие туршалгые болюулха гэшэ ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха талаар шухала удха шанартай байна. Энэ зорилгодо хабаатай политическэ, сэрэгэй-техническэ, экономическа ба экологическа асуудалнуудые али бүхы талаһаань хаража үзэхэ зорилготойгоор тэдэнэр Совет ороной ниислэл хотодо суглараба.

Эрдэм ухаанай бүхы хүсэлэл оролдолгонуудые, арга боломжонуудые эб найрамдалта зорилгонуудые шиидхэлгэдэ элсүүлхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Дайн дажарые сараха гэшэ хүн түрэлтэнэй саашанхи ажабайдалда шухала удха шанартай ори ганса харгы зам мүн.

Манай ерээдүй болохо үхибүүдтэ амгалан тайбан байдал дамжуулха гэшэ мүнөө үеын хүнүүдэй түүхэтэ зорилго болоно гэжэ эрдэмтэд тэмдэглэнэ. Энэ харюусалгатай зорилгые ямараар шиидхэһэнһээмнай ерээдүйн үетэн маанад тухай хэлсэхэ байна гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлбэ.

(ТАСС).

ХАЛААХАЙ САБШАНА

Үнгэрэгшэ үбэл манай Ульдэргэ нютагта, урда урдынхиһаа үлэмжэ ехэ саһатай байгаа. Тиимэһээ Семён Борисович Алимасов, Булад Дашиевич Очиров гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг колхозоймнай лугомелиоративна отрядай хүдэлмэришэд таряалан, сабшалан дээрээ ехэ хэмжээнэй саһа тогтоожо, мүн Дабаата, Бүтүү, Хүреэтэ гэжэ газарнуудай уһалагдадаг сабшалангуудаар тошо халяажа үбэлжөө юм.

Мүнөө зун хура бороогоор элбэг байжа, нэлэнхы нуга сабшалангуудаймнай ногооной гараса һайн. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ үбһэ хуряалгадаа июлиин хорёодоор ородог һаа, мүнөө энэ һарын эхеэр үбһэндөө ороһон байнабди.

Июниин хуушаар ниитынгээ малда шэмэтэ тэжээл болохо халаахай сабшажа эхилээбди. Ушарынь хадаа Баруун, Зүүн Ульдэргэ һууринуудай хуушанай буусануудаар халаахай ехэ элбэгээр ургадаг юм. Мүнөө үедэ манай дунда һургуулиин багшанар, больницын мүн сельсоведэй болоод колхозой конторын хүдэлмэрилэгшэд хамтадаа 30 гаран зон тонно үлүүтэй халаахай сабшажа, хонидой үбэлжөөнэй буусануудта зөөгөөд байна.

Г. КЛИМОВ,
«Коммунизм» колхозой профкомой түрүүлэгшэ.
Яруна.

ЭХИНЬЭЭ ЭМХИТЭЙГЭЭР

Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой 5 звено эдэ үдэрнүүдтэ нуга сабшалан дээрээ гаража, харюусалгатай хүдэлмэреэ эхилбэ. Эдэнэр энэ хаһадаа түгэс бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ. Техникэ болон зэр зэмсэгүүд гүйсэд бэлдэгдээ, звенонуудые хүтэлбэрилхэ хүнүүд олдоо. Мүнөө жэлдэ эндэ түрүү луговодууд, механизаторнууд А. Д. Ухинов, Б-Ж. Чойропов, И. Ч. Дондуков, Ц. Х. Дамбинов гэгшэд звенонуудые даагшаар хүдэлхэ юм.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ сабшалан дээрэ түрүүшын һурипүүд бодхоогдобо.

Ш. ГОМБОЕВ.

XII ТАБАН ЖЭЛ: *хурдадхалгын замаар*

ХҮДӨӨГЭЙ БАРИЛГАДА — ОНСО АНХАРАЛ

«Агропромышленна комплексын бүхы шатануудай нэгэн адляар хүтэлбэрилэгдэхын, түсэблэгдэхын, мүнгэ зөөрөөр һомологдохын тула эмхидхэлэй-экономическа шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй тогтоол һаяшаг газетэнүүдтэ толилогдожо, партийна хүтэлбэрилэгшэд, хүдөөгэй ажалшад тон анхаралтайгаар энэ материал шудалжа, тодорхой зорилгонуудые урдаа табина.

Хойто-Байгалай районой агропромышленна комплексын ажалшад түрэл Коммунис партиин, совет гүрэнэй хараа түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн шэглэлтэйгээр социалис мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Һаалишад, механизаторнууд, хүдөөгэй барилгашад болон бусад мэргэжэлтэд хурдадхалгын табан жэлдэ үхэр малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын, таряалан сабшалангай талмай үргэдхэжэ, тогтууритай үндэр һайн ургаса абахын, байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые, оньһожоруулагдамал фермэнүүдые бүри олоор барижа, эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушаахын түлөө тэмсэнэ.

Хүдөөгэй ажалшадай байдал һуудалые саашадань бүри һайжаруулха гэһэн зорилготойгоор капитальна барилгада жэлһээ жэлдэ ехэ хэмжээнэй мүнгэн зөөри һомологдоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ ганса манай Хойто-Байгалда ямар ехэ барилга хэгдэбэ гээшэб?! Холын хойто нютагуудай һуурин, поселогууд танихаар бэшэ гоё, мүнөө сагай шэнжэ маягтай боложо байна. Хараад үзэгты даа. Үнгэрһэн арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада Хойто Байгалай хүдөө нютагуудта аяар 11 миллион түхэригэй барилга хэгдэһэн юм. 1000 үхэр малай байха 3 оньһожоруулагдамал фермэ, 5000 центнер силос дараха траншей, 140 үхибүүдэй ябаха хоёр сад-яслиин, 600 үхибүүдэй һураха һургуулиин байшангууд, 12 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада тушаагдаа.

Байгша табан жэлдэ Хойто-Байгалай хүдөө нютагуудта бүришье һаа, ехэ барилга хэгдэхээр холын хараатай түсэб табигдаба. Энэ түсэбэй дүүргэлтэ эхилэнхэй. Байрын гэрнүүдые, соёлой, һургуулиин байшангуудые, фермэнүүдые саашадаа бүри олоор барижа, ашаглалгада тушаахын тула юу хэхэ болонобибди? Эгээл түрүүлэн найдамтай һайн промышленна бааза байгуулха хэрэгтэй. Энэ тон харюусалгатай асуудалые зүб тээшэнь шиидхэхэ хэрэгтэ районой «Агропромхимия» нэгэдэлэй, «Бурятводстройн» оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын, районой заһабарилгын-техническэ предприятиин коллективүүд туһа нэмэрээ оруулалсаха зэргэтэй. Хэрбээ бидэ өөрын һайн бааза байгуулжа шадаагүй һаа, урданайхидаал адли БАМ-ай барилгын организацинуудай урда «һүгэдэхэ», эдэнһээ элдэб зүйлэй материал эрихэ болоно ха юмбибди. Хуушарһан энэ гуримые парти огто хорино бшуу. Тиимэ байха ёһотой. Хэн үүсхэл оролдолго гарган үнэн сэхээр ажалланаб, тэрэ ёһотой һайнаар ажаһууха зэргэтэй гэжэ партимнай заана ха юм. БАМ-айхид бидэндэ гэр байра, фермэ хэдыдэшье барижа үгэнэ ааб гээд хүлеэжэ һууха саг үнгэрэн ошобо ха юм.

Хурдадхалга, манай ажабайдалай бүхы һалбаринуудта боложо байгаа эрид хубилалтанууд — эдэ бүгэдэ манай саашанхи зорилгонууд мүн болоно. Бидэ урданайхиһаа тад ондоогоор бодомжолхо, хүдэлхэ зэргэтэйбди. Өөрын промышленна бааза хойто жэлдэ бэшэ, харин энэ үдэр байгуулха гэһэн эрилтэ агропромышленна комплексын бүхы шатын хүтэлбэрилэгшэдэй урда табижа, тэрэнэй дүүргэлтын түлөө тэмсэхэ гээшэ манай гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно.

Байгша ондо Хойто-Байгалай хүдөө нютагуудта 1,5 миллион түхэригэй барилга хэгдэхэ юм. «Тыйский» совхоздо 200 үхэр малай фермэ, орооһо таряа хадагалха склад, «Ангарский» совхоздо, түймэр сараха депо, баня, эдеэ хоол буйлуулха цех, байрын гэрнүүд «Интернациональный» совхоздо 2 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ баригдажа, ашаглалгада тушаагдаха юм. Районой бүхы ажахынуудта 3200 дүрбэлжэн метр талмайтай байра ашаглалгада оруулагдаха. Энэнь үнгэрһэн жэлэйхиһээ 500 дүрбэлжэн метрээр ехэ болоно. Иимэ ехэ барилга хэжэ, бүхы объектнүүдые саг болзоортонь ашаглалгада тушаахын тула районой хүдөөгэй барилгашад эдэбхи үүсхэл, оролдолго одоол гаргаха болонол даа. Барилгашадай дунда социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэгдэнхэй. Һара бүри мүрысөөнэй дүн согсологдожо, түрүүшүүлэй нэрэ соло олоной дунда мэдээжэ болгогдоно. Гээгдэгшэдшье мартагдадаггүй. Эдэнэй нэрэнүүд хара самбарта гаргагдадаг байха юм.

Байгша оной табан һарын туршада хүдөөгэй барилганууд дээрэ ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хэгдээ гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Табан һарын даабари 147 процент дүүргэгдөө. 720 дүрбэлжэн метр талмайтай байра ашаглалгада һайн шанартайгаар тушаагдаба. «Тыйский» совхозой барилгашад табан һарын туршада 280 мянган түхэригэй барилга хэхэ аад, 290 мянган түхэриг ашаглаба. КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков һаяшаг Хойто-Байгалай ажахынуудаар ябажа, ажалшадтай уулзахадаа, тус совхозой барилгашадые, хүтэлбэрилэгшэдые ехэ магтаа бэлэй. «Тыйский» совхозой коллектив үшөөл залуу коллектив. Тэдэнэр богони сагай туршада бага бэшэ барилгын хүдэлмэри хээ, мүнөө хэнэшье. Т. И. Карабановай бригадын коллектив бэшэнэй дундаһаа шалгарна. Энэ бригадын гэшүүд 200 үхэр малай фермын барилга түргэноор, эрхим шанартайгаар хэжэ байна. Байгша оной табан һарын туршада 63 мянган түхэригэй барилга хэхэ аад, 73 мянган түхэригэй барилга хэжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлаба. Эндэ байрын гэрнүүд мүн лэ олоор баригдана.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдөөдэ барилга ехээр хэхэ, ажалшадайнгаа байдал һуудалые һайжаруулха талаар бултадаа эдэбхитэй ажал ябуулна гэжэ хэлэхын аргагүй. Жэшээлхэдэ, «Ангарский» совхозой барилгашад апрель һарада оройдоол 6 мянган түхэригэй барилга хэжэ, даабаряа 24 процент дүүргэһэн байха юм. Май һарада ажал хэрэгээ дээшэлүүлбэ ха гү гэжэ һанахада үгы даа, даабаряа оройдоо 40 процент дүүргэбэ. «Ангарский» совхозой директор С. Ф. Рассохин, прораб Ю. П. Шойдоров гэгшэд сагай эрилтэһээ гээгдэжэ ябана. Энээн тухай һаяшаг үнгэргэгдэһэн РАПО-гой совэдэй суглаан дээрэ шангахан һанамжа хэгдээ һэн. «Северный» совхозой хүтэлбэрилэгшэд барилга хэхэ гэжэ үгтэһэн мүнгэн зөөриеэ дутуу ашаглана. Табан һарынгаа даабари мүн лэ дүүргэнгүй, гээгдэлдэ ороо. Саашадаа иигэжэ хүдэлжэ болохоор аал? Үгыл ааб даа.

Колхоз, совхозуудта барилга үргэн дэлисэтэйгээр хэхэ хүдэлмэри Северобайкальскын РАПО һайнаар эмхидхэжэ, али болохо аргаар туһаламжа хүргэхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Дээрэ дурдаһан дутагдалнуудые сүм усадхаха хэрэгтэ колхоз, совхозуудай, РАПО-гой хүтэлбэрилэгшэд, барилгашад хамтын хүсөөр усадхаха хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ. Хүдөөгэй барилгашадые материально-техническэ талаар хангалгые эрид һайжаруулха шухалын шухала асуудалые унжагайруулангүй мүнөөдэр лэ шиидхэхэ ёһотой гээд һанагдана. Һая эмхидхэгдэһэн районой заһабарилгын-техническэ предприятиин коллективэй энэ талаар хэхэ юумэн гэжэ заха хизааргүй ехэ. Үгтэһэн барилгын материал, хирпиисэ, цемент, шифер саг болзоортонь абажа, барилгын участогуудта хүргэхэ гээшэ мүнөөдэрэй гол шухала асуудалнуудай нэгэниинь мүн болоно. Бидэ энэ асуудалые зүбөөр шиидхэнгүйгөөр урагшаа дабшажа бирахагүйбди.

Хүдөөгэй барилгада бригадна подрядай гурим үшөөл һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Энэ асуудалые зүб тээшэнь шиидхэхэ талаар РАПО-гой хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ бага бэшэ ажал хүдэлмэри бэелүүлхэ байна. Хүдөөгэй барилгада бага механизаци үргэнөөр хэрэглэхээр саг хүрэжэ ерээ. Эдэ бүгэдэ асуудалнуудые бидэ хамтын хүсөөр шиидхэжэ, Хойто-Байгалайнгаа хүдөө нютагуудай шэнжэ шарайе бүри гоё һайхан болгохо гээшэ бултанай хэрэг. Ажалшадай байдал һуудалые һайжаруулха гэһэн эрилтэ КПСС-эй XXVII съезд табиба ха юм. Бидэ, хүдөөгэй барилгашад, эдэбхи үүсхэл, оролдолго гаргажа, түрэл партиингаа табиһан ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ эхилбэбди.

А. РУМЯНЦЕВ,
Северобайкальскын РАПО-гой түрүүлэгшын орлогшо.

Мүнөөдэр — Загаһашанай үдэр

ЭРХИМ АЖАЛАЙ АШААР

Загаһанай ажахын олон мянган хүдэлмэрилэгшэдэй заншалта һайндэрые мүнөөдэр бүхы совет арад тэмдэглэжэ байна. Республикымнай загаһашад һайндэрөө угтуулан, байгша оной хахад жэлэй дүнгүүдые согсолжо, ажалай эрхим бэлэгүүдые бариба. Ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда ажаллажа байһан манай «Байкалрыбпром» нэгэдэлэй предприятинуудай коллективүүд түрэл Коммунис партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ гараа. Жэшээлхэдэ, загаһа олзоборилхо хахад жэлэй түсэб 102 процент, загаһанай продукци үйлэдбэрилэн гаргаха — 115, товарна продукци үйлэдбэрилхэ даабари 107 процент бэелүүлэгдэһэн байха юм. 1450 миллион жараахай үһанда табиха түсэбтэй байһан һаа, бодото дээрээ 1589 миллиондо хүргэгдөө. Ингэжэ загаһа олоор үсхэбэрилжэ, саашадаа хүдэлмэрилэгшэднай бүри ехээр тэдэниие бариха аргатай болохонь гээшэ.

Байгша оной түсэбые урагшатайгаар дүүргэхын тула үбэлэй үедэ мүльһэн доороһоо загаһа ехээр олзоборилхын түлөө социалис мүрысөөн предприятинуудай дунда үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрээ һэн. Яруунын загаһанай заводой коллектив энэ мүрысөөндэ хам оролсожо, байгша оной хахад жэлэй түсэбые 123 процент дүүргэжэ шадаа бэлэй. Тиигэжэ амжалтатайгаар хүдэлжэ гараһан энэ коллектив нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан тугаар, нэгэдэхи мүнгэн шангаар шагнагдаа. Баунтын, Нижнеангарскын болон загаһанай бусад заводуудай ажалша коллективүүд энэ хугасаа соо хахад жэлэй түсэб мүн лэ бэелүүлһэн байха юм.

Зунай үедэ мүнгэн сагаан загаһа ехээр олзоборилхын тула үргэн бэлэдхэл предприятинуудта хэгдээ һэн. Тиигэжэ Байгал далайн, мүн бэшэшье нуур, сөөрэмүүдэй, гол мүрэнүүдэй мүльһэн хуягһаа сүлөөрхэдэнь, коллективүүд загаһа барихаяа гараа һэн. Нижнеангарскын загаһашад илангаяа һайн бэлэдхэлтэйгээр зунай хаһые угтажа, эрхим дүнгүүдые туйлана. Эндэхи коллектив омоли ехээр барижа, энэ талаар лимидээ болзорһоонь урид хэрэглэжэ дүүргэбэ. Тус заводой мэдээжэ загаһашан Ю. В. Шестаковой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд губшуураа нэгэ дахин хаяхадаа, 451 центнер һайн шанартай омоли олзоборилжо, даабаряа сүм дүүргээ бшуу. Кабанскын загаһанай заводой Л. Е. Голиус, П. Г. Будураев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд коллективүүд хахад жэлэйнгээ түсэбые горитойгоор, үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Загаһа олзоборилдог колхозуудай коллективүүд бүришье урмашама дүнгүүдые туйлаа. Эдэ колхозуудай хүдэлмэрилэгшэд загаһа олзоборилхоһоо гадна ан амитадые болон шубуу шонхорые үсхэбэрилдэг юм. Нэгэдэлэй загаһа олзоборилдог колхозуудай коллективүүд хахад жэлэй түсэбые 135 процент дүүргээ. «Прибайкалец» колхозой коллектив загаһа олзоборилхо хахад жэлэйнгээ даабариие 223 процент бэелүүлжэ, республика соогоо түрүүлэн байгша оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ бшуу. Энэ түрүү коллективтэ Александр Алексеевич Метелевой хүтэлбэрилдэг бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхадаг болоһоор үнинэй. Мүнөө ажалша бэрхэ энэ бригадын гэшүүд ерээхэ жэлэй тоосоогоор ажаллажа байнхай. Колхозуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Байгал» колхозой загаһашад хоёрдохи һуури эзэлжэ гараа. Тус ажахын суута бригадир И. Е. Ермаковай хүтэлбэрилдэг коллектив губшуураа нэгэ дахин хаяхадаа, 872 центнер эрхим шанартай омоли барижа, загаһанай пунктда тушаагаа. Иимэ рекорд Байгалай загаһашадай дунда түрүүшынхиеэ туйлагдаба гээшэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ, «40 лет Октября», «Байкалец», «Победа» колхозуудай коллективүүд социалис мүрысөөндэ удаадахи һууринуудые эзэлээ. Туйлаһан амжалтаа арьбадхан, ажалайнгаа эршые һуладхангүй ажаллажа, байгша оной түсэбые сүм дүүргэхэ зорилго загаһашадай урда табигдаа.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада республикымнай загаһашад ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ болоно. Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо хараалагдаһанай ёһоор загаһашад эдеэ хоолой продукци бүри ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха ёһотой. Тиимэһээ табан жэлэй туршада загаһа олзоборилго 61 мянган центнертэ хүргэгдэхөөр хараалагдаа. Мүн загаһанай эдеэ хоолой продукци үйлэдбэрилгэ 18 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ. Арбан хоёрдохи табан жэлэй эсэс болотор 3 миллиард 400 миллион загаһан үсхэбэрилэгдэхөөр хараалагданхай юм.

Ороной Эдеэ хоолой программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, загаһанай эдеэ хоолой продукци гаргаха түсэб сүм бэелүүлхэ зорилготойгоор предприятинуудые техническэ талаар шэнээр зэбсэгжүүлхэ комплексно программа нэгэдэлдэмнай зохёогдожо, бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Үни удаан саг соо ашаглагдаһан түхеэрэлгэн үүдэй орондо мүнөө үеын эрилтэдэ харюусама шэнэ түхеэрэлгэнүүд үйлэдбэридэ тодхогдоно. Жэшээлэн нэрлэбэл, Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай түмэр баанха бүтээдэг цехтэ бүтээсэ ехэтэй шэнэ прессүүд тодхогдожо дүүрээ. Энээнэй ашаар бүри нимгэн түмэрһөө баанха бүтээгдэжэ, үнэтэй металл алмаха арга боломжо олгогдобо бшуу.

Кабанскын заводто загаһа һайн шанартайгаар сонгоохо пеэшэн баригдахаар түсэблэгдэнхэй. Бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриие бага болгохо зорилготойгоор загаһа сэбэрлэдэг түхеэрэлгэ үйлэдбэридэ тодхогдохо. Тиигэжэ энэ хүшэр хүндэ хүдэлмэриһөө 11 хүн сүлөөлэгдэхэ жэшээтэй болоно. Хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэдхэхэ бусадшье хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ юм.

Мүнөө республикымнай загаһашад бии болгогдоһон шэнэ түсхай утаһаар хэгдэһэн губшуураар загаһа олзоборилжо эхилбэ. Капрон губшуурта орходоо, энэмнай үни удаан саг хэрэглэгдэхэ, хүнгэн, ажаллахада аятай зохид юм. Мүн загаһа бэдэрдэг приборнуудые ашаглажа һураха ёһотойбди. Энэ приборой ашаар ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ ёһотой. Юрэдөө загаһашадай хүнгэн бэшэ хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ талаар байгша табан жэлдэ ехэ юумэн хэгдэхээр түсэблэгдөө. Загаһа олзоборилхо шэнэ онол аргануудые, оньһожоруулгын зэр зэмсэгүүдые зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ «Востоксибрыбниипроект» институдай мэргэжэлтэд туһаламжа үзүүлхэ гэжэ найдагдана.

Нютагай нуур, сөөрэмүүдтэ олзоборилогдоһон загаһаар ехэ продукци үйлэдбэрилэгдэхөөр түсэблэгдөө. Энэ зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула нютагай нуур сөөрэмүүдтэ загаһанай ажахынуудые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энэ асуудал хангалтагүй удаанаар шиидхэгдэнэ. 1260 тонно загаһанай продукци жэлэй туршада үйлэдбэрилхэ хүсэтэй ажахы Яруунада баригдана. Хоёр жэлэй һүүлээр энэ ажахы загаһанай продукци үйлэдбэрилжэ эхилхэ юм. Тиигэжэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ эдэ ажахынууд горитой хубитаяа оруулха ёһотой. Энэмнай оронойсоциально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха арга боломжонуудай нэгэн болоно.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хүн зониие загаһанай эдеэ хоолой продукцяар гүйсэд дүүрэнээр хангаха, байгша оной түсэбые сүм дүүргэхэ зорилготой республикын загаһашад бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

М. ШЕМЯКИН,
«Байкалрыбпром» нэгэдэлэй ахамад инженер.

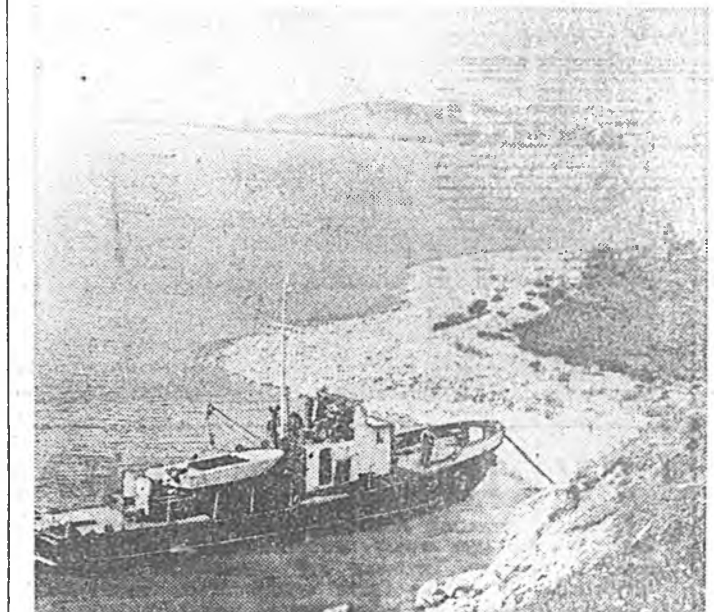

БАЙГАЛ ДЭЭРЭ

Сэлмэг тэнгэриин
тооноһоо
Сасараад наран
элшээрээ,
Байгал далайн шоруусые
Байбан үнгөөр шэрээгээл.

Зунай үдэр сэнгүү даа,
Зулгы һэбшээн үлеэнэ.
Хоомэй дулаан уняартаа
Холын хаданууд дуурана.

Дондордоггүй харгыдаа
Далбага гээшые үзөөгүй,
Олон агтын шадалтай
Оньһон катер
шуумайһаар,
Далайн сагаан хушуунда
Далхи сагаан долгиды
Түүһаар ерэжэ,
Тугаархана тогтобо.

Загаһа баридаг колхозой
Залуушуулай бригада,
Олзоборииигоо тагнуулда
Эрьес зубшан гараба ха.
Захаар табиһан
губшуураа
Зэргэ, эбтэй зүдхэнэ,

Эрье шадарай эдеэлэсэ
Элбэг ха гү, загаһаараа?
Улһан нойтон аргамжа
Үлхөө губшуур үлгэнхэй,
Һубижа һураһан
загаһашад
Һубарин татаад,
хүлэрэнхэй.

Байгалай энэ буланда
Байрын эдеэлэсэ бараг
ха,
Оншотой, оньһотой
бригадаяа
Олзоборидонь табихаар
ха.

Буурал Байгал
далаймнай
Буурашагүй солото
хэшэг —
Омолиин тарган, омолиин
тарган
Айлай столдо дэлбэрэг!

Б. ЖАНЧИПОВАЙ
шүлэг.

С. АЛЕШКЫН фото.

ШАГНАЛ

Загаһанай ажахые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Указаар «Байкалрыбвод» нэгэдэлэй начальнигай орлогшо Алексей Ильич **Ильюшкиндэ**, Кабанскын районой «Прибайкалец» колхозой загаһа олзоборилгын бригадын бригадир Александр Алексеевич **Метелевто**; Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай загаһа сэбэрлэгшэ Татьяна Александровна Горбачевада «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

* * *

Республикын загаһа олзоборилгын ажахынуудай экономикые хүгжөөлгэдэ болон бэхижүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Указаар Байгалай «Рыбакколхозсоюзай» ахамад бухгалтер Нина Семеновна **Качинада «Буряадай АССР-эй габьяата экономист»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө, Загаһашанай үдэртэй дашарамдуулан загаһа хамгаалгын Хойто-Байгалай районно инспекциин гүрэнэй инспектор Иван Константинович **Воробьев**, Нижнеангарскын загаһанай заводой ахалагша мастер Владимир Иванович **Карпушин**, Большереченскэ загаһанай заводой техник-загаһа үсхэбэрилэгшэ Надежда Андреевна **Коновалова**, Кабанскын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаһашан Николай Иванович **Сотнич**, Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай директорэй орлогшо Тамара Ефимовна **Степанова** гэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотануудаар** шагнаба.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ А...

КПСС-эй ЦК-гай ХАН...

ҮРГЭНӨӨР ДЭМЖ...

ҮНДЭР УЯЛГАДАА Х...

КПСС-эй ЦК-гай ороной бүхы ажалшадта хандаһан Хандалгые манай совхозой бүхы хүдэлмэрилэгшэд хүндэтэйгөөр хүлеэн абаба. Тэрэ шэнэ документые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, манай ажахынхид өөһэдынгөө мүнөө үеын байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэбэ.

Совхозой дирекци, партком, профком болон ВЛКСМ-эй комитет ажахын механизаторнууд болон малшадай дунда эмхидхэгдэдэг социалис мүрысөөнэй гуримые мүнөө үе сагай эрилтэдэ зохимоор таарулан зохёогоод байна. Ажахымнай малшад яһала һайн амжалтатай гэжэ хэлэмээр. Районой һү һаалиин фермэнүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Доодо-Голой МТФ (бригадирынь Б. П. Дамбажапов) һайн үрэ дүн туйлаа. Энэ фермын һаалишад жэлэй туршада үнеэн буриһөө дунда зэргээр 1950 килограмм һү һааха социалис уялгатай юм. Түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр энэ фермын һаалишад үнеэн бүриһөө 1469 килограмм һү һаагаад байна. Энээгээр бодоходо, тэдэнэр жэлэйнгээ уялгые холо үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой. Совхоз бүхы дээрээ гүрэндэ мяха, һү худалдаха ха-

...

Хорин...
Тайлсын с...

МҮРЫСӨӨНЭЙ НҮЛӨӨН

Совет оронойі ажалшадта хандаһан Хандалга соо «урдынхиһаа үлүү һайн... үнэгүйгөөр, урдынхиһаа ехээр» продук... хэрэгтэй гэжэ В. И. Ленинэй хэлэһэн... дана. Имагтал эдэ үгэнүүд арбан хоёр... түсэбүүдые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэ... арадай социалис мүрысөөнэй гол зор... мэргэнээр онсолно.

КПСС-эй XXVII съездын, партиин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые... ой модоной ажахынууд урматайгаар үг... лүүлхын тула олохон хэмжээ ябуулга... байна. Илангаяа шэнэдхэн хубилалгын... Бэшүүрэй, Хэжэнгын болон Заудинска... хынуудта бодотоор бэелүүлэгдэжэ эхил...

Республикымнай Ой модоной ажахы... харьяата предприятинууд болон пунктн... ехэ түсэбтэй юм. Тодорхойлходо, бүхы... үрэ жэмэс, 15 тонно һархяаг, 190 то... 35 центнер зүгын тоһо болон 15 тонн... ёһотой. Эдэ түсэбүүдые урагшатайгаар... мүнөө ехэ бэлдэлгын хүдэлмэри ябуула...

Ой модо тарихада, барилгада... бэлдэхэ талаар байгша оной түрүүшын... баринууд дүүргэгдэбэ. Ой модоор хомор... дөө 7086 гектар талмайда набшаһата,... таригдаа. Колхоз, совхозуудай харьята... 400 гектарта ойн самсаалцууд гаргагда... хүрьһые нуралгаһаа сахин хамгаалха... 1.300 гектарта модон һуулгагдаһан ба... даһан залуу модон һайн харууһан доро... һайнаар абасалдан ургажа эхилэнхэй.

Ой модоной ажахые эрхилхэ талаар... жээ ябуулганууд зохёогдожо, социалис... та нүлөөгэй дээшэлээд байһан сагта ой... тэдэнэй байдалые һэргээн һайжаруулх... мүн лэ дээшэлээ.

Тиимэһээ түрүүшынгээ багахан амж... үрэ дүнгүүдээрээ бүри батадхаха шуха... республикымнай ой модошод хаба ша... жо байна.

Буряадай АССР-эй Ой мо...
министерствын та...

МАЛАЙ ШЭГНҮҮРИНЬ Н...

Манай районой Ёнгорбойн совхозой малшадай, мэргэжэлтэдэй республика доторoo гараһан үүсхэлыень Михайловкын совхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд халуунаар дэмжээд, зунай бэлшээриин үеые зүбөөр хэрэглэжэ, абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхэ байһанаа мэдүүлээ һэн. КПСС-эй ЦК-гай Советскэ Союзай бүхы ажалшадта хандаһан Хандалгадань харюу болгон, тус ажахын залуу малые харууһалдаг гүүртэнүүдэй мал адуулагшад зунай хаһын түрүүшын үдэрһөө амжалта түгэсөөр ажаллажа байнхай.

Байгша ондо бэлшээн таргалуулагдаха 7 гүүртын 955 толгой буруу, хашарагууд холын хадата бэлшээридэ гаргагданхай. Бүхы малшадта түсэб-даабари үгтэнхэй. Жэшээлхэдэ, эдэнэр толгой бүриин шэгнүүрые сүүдэ... 800 грамм... раална гэ... риин хорё... тынгээ мал... шэгнүүрые... хүргэхэ ёһ...

Холын бэ... һайнаар хү... байгуулагда... рагуудта з... гылэмжын... хэгдэһэн... нүүд дүй д... шадта даа... Жэшээлхэд... евич Корн... риин үедэ... толгой бүр... граммаар... на. Иимэ д... циалис уял... лагшад К. ... Жамсуева...

КАБАНСКҺАА МЭД...

ШЭНЭ РЕКОРД ТОГТООБО

Кабанскын районой загаһа олзоборилдог «Байгал» колхозой коллектив зунай хаһые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа, июнь һараһаа загаһа барижа эхилээ һэн. Загаһа олзоборилдог бригаданууд коллективүүд түрүүшээр бага олзотой далайһаа бусадаг байгаа.

Дүршэл шадабаритай болоһон үнинэй загаһашан И. С. Ермаковой хүтэлбэрилдэг бригада баян загаһатан газар оложо, олзо ехэтэй ерэдэг болоо һэн. Июниин 27-до тэрэл газартаа бусажа, губшуураа нэгэ дахин хаяхадаа, 872 центнер һайн шанартай омоли барижа, Кабанскын заводой пунктда загаһаяа тушаагаа. Июнь һарын туршада 750 центнер загаһа бариха түсэбтэй һаа, тэрэнээ нэгэ үдэр соо үлүүлэн дүүргэбэ бшуу.

Иимэ ехэ баян олзотон ерэлыень нютагай үбгэд үнинэй һананагүй. 60-аад онуудаар М. Ф. Бутыринай бригада губшуураа нэгэ дахин хаяхадаа, 450 центнер загаһа барижа, рекорд табигдаа бэлэй. Харин мүнөө И. С. Ермаковой бригада энэ рекордые хоёр дахин үлүүлжэ, шэнэ рекорд тогтообо.

ОРОН...

Карл ... колхозой ... лиин эр... жо, бай... загаһа ба...

...Д—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

...ЬХЭЛДЭНЬ ...СЭГ ...ИХААР...»

раа алдар соло дуудаха шадабаритай гэжэ ойлгоо һэмди.

«Хүндэтэ нүхэд! Урдахи уулзалгымнай удаа совхоз доторнай иимэ һайн хубилалтанууд болоо: үбэлжэлгэ нёдондонойхидо орходоо урагшатай һайн үнгэрөө, малай гэрзалха ушар үсөөрөө, гүрэндэ һү, мяха тушааха 5 һарын түсэбүүд дүүргэгдэнхэй, эндэ хонишод-зуутад, эрхим һаалишад, мяханай гүүртэнүүдэй зарим малшад шалгараа»,— гээд нүхэр Санжиева мүрысөөндэ илагшадай нэрэнүүдые дурдаад, тэдэнэртэ онсо янзын бэлэг—дуу зорюулхамнай гэхэдэнь, Сергей Романович Баяндуев шэдитэ хүгжэмөө зэдэлүүлжэ, уужам һайхан Эхэ орон, түрэл парти, үлгы нютаг Буряад тухай дуунууд хойнохойноһоо холо сайро суурьятан, дали жэгүүрээ һэбин, ганса эндэ һуугшадые бэшэ, бүхы оршон тойрон байгаалиие гайхуулна хэбэртэй. Хүлхисөөндэ болоһон концертдэ буряад, ород, монгол дуунууд зэдэлээ. Малшадай гүйлтаар концерт урид хараалагдаһанһаа хоёр дахин ехэ сег бараба. «Худанайнгаа эрьедэ ерээд байһан хадаа Худан тухайгаа дуулыт. Тээсгэн ерэхэдээ дууламантнай мүнөөшье шэхэндэ шэнхинэжэ байһандал үзэгдэдэг» гээд олон үгэ хүүргүй, ажалдаа шударгы Ванчин Ухинов сэдьхэлээ хүдэлгэн дуугараад, аягүйрхэнги һууба.

Энэ үдэр соёлшодой бүлэг Хүһэн Хоолойдо, Толгойдо, Жарайда гурбан концерт үгөө, тэдэ гурбандань захилаар гүйсэдхэгдэһэн дуунуудһаа бэшэнь дэбтэгдэһэн дуунууд үгы.

— Совхозойнгоо ажалшадай дунда ходо ябажа байдаг хадаа нэгэ дуулаһан дуунуудаа дабтажа болохогүй. Хүн зон бидэнһээ шэнэ һонин, шэнэ дуунуудые хүлеэдэг. Ерэхэдэшни «бидэтнай һайн лэ байнабди, ажал хэрэгнайшье урагшатай, зай, таанаднай ямар һонинтойбта?» гэхэдэнь оло дахин дуулаһан дуугаа дабтаха аалши, яажа тэдэнэй һонирхол хүсэлысэнь ханаахаб гэжэ бодомжолхош. Соёлойнгоо байшан соо зүбшэхэш, шэнэ зохёолнуудые бэдэрхэш, бэлдэхэш, хаана юу дуулаһанаа бодомжолхош, шэлэхэш, хүн зон ямараар угтаха хаб гэжэ һанаагаа зобохош, —гэжэ Дарима Цыдендамбаевна хөөрэнэ. —Нёдондо бидэ агитбригадаараа Монгол орон ошожо ерээ һэмди, одоол манай эндэ дурлагдаһан дуунуудыень һайн мэдэхэ боложо ерээд, тэдэмнай мүнөө концерт бүхэндэ гүйсэдхэгдэдэг. Улаан-Үдэдэ элдэб тоосоон, харалгануудай болоходо, бусад районуудай соёлшодой хүдэлмэреэр, программануудаар һонирхохош. Бидэнтнай ганса дуу дууладаг бэшэбди. Совхоздо, Загаһата нютагтамнай боложо байгаа һонин, мүрысөөнэй дүнгүүдэй баримтануудые хэрэглэжэ, богонихон шог ёгтото зүжэгүүдые табидаг, ажалдаа, ниитын зөөри баялигта ээзн бусаар хандадаг, архи намнадаг хүдхэшүүлые уран үгын, сатирын шэрүүн хадхуурнуудаар балшыса элишэлдэг гээшэбди, — гэжэ хөөрэнэ.

Малшадай, механизаторнуудай дунда соёлой ажал ябуулга эрхилхэдэ Загаһатын хүгжэмэй һургуулиин багшанар ехэ туһа хүргэдэг юм байна. —Манай һургуулида үхибүүд фортепьяно, чанза, хуур дээрэ наадажа һурадаг, хүгжэмэй эхин эрдэм мэдэсэтэй боложо гарадаг, олон хүбүүд, басагад һургуулияа дүүргээд, соёлгэгээрэлэй, хүгжэмэй училищинуудта ороно. Хүгжэмэй һургуулида мүнөө хүдэлдэг багшанар—урдань Загаһатада энэ һургуулидэмнай эхин түрүүн хүгжэмтэй хуби заяагаа холбоһон, Улаан-Үдэдэ институт, училищинуудые дүүргээд, һөөргөө түрэл нютагтаа бусаһан хүнүүд,—гэжэ һургуулиин директор Д. Ц. Цыденова концертын забһарта хөөрэнэ.

Түрэл нютаг тухай, совхозойнгоо ажалшад тухай магтаалай шүлэг, дуунуудые соёлшодто нютагай шүлэгшэ Будаширэ Гармаевич Дондоков бэшэдэг юм байна. Дарима Санжиевагай Загаһата нютаг тухайгаа эрхим шүлэг уншаад, «авторынь манай хонишон Дондоков» гэхэдэнь, «Буряад үнэн» газетын эдэбхитэй хүдөө бэшэгшын энэ амжалтада баясаһанаа хэлэхэдэмнай, «иигээд дүүрээ бэшэ. Будаширэ Гармаевичнай бэлигтэй хүгжэмшэ байһан, сагһаа урид наһа бараһан Владимир Аюшеевтэй «Загустайн вальс» бэшэһэн юм» гэжэ директор хэлэнэ.

Тэрэ үдэр малшадые соёлой талаар хангахатайгаа хамта эдэ нүхэднай совхозой болон районой ехэ наадан — Сурхарбаанда харуулха программаяа ябуунд дундаа үшөө-үшөө дахин зүбшэжэ, шэнэ дуунуудые сээжэлдэхэ юм. Дуушан Ирина Михайлова шэнэ дуу дуулаха, харин хүгжэмшэ Сергей Баяндуев концертын бүхы программые ирагуу һайхан хүгжэмөөр шэмэглэхэ байба. Сергей Романович юрэ бусын бэлиг шадабаритай: аккордеоноор ямаршье орёо хүгжэм гүйсэдхэхэ, хуур, чанза дээрэ наадаха, харан гэһэйш ямар нэгэ зүжэгтэ эрхим актерһоо дутуугүй наадажа байха. Тэрэ үдэр Сергей Баяндуев, Дарима Санжиева, Ирина Михайлова, Дунсарема Цыденова Буряад орон, инаг дуран, «сарюухан, сарюухан дангина» тухай дуунуудые «шэхэндэ ханхинатар» дуулажа, үхэршэдэй, хонишодой, һаалишадай, мүн бидэнэй, журналистнарай, сэдьхэл бодолдо урма баярай ургы сэсэг таряа һэн. Иимэ эдэбхитэй, бэлиг түгэс хүдэлмэреэ ажабайдалтай таһаршагүйгөөр холбоһон, ажалшадай зохёохы бэлиг шадабарине улам эдэбхижүүлхэ зорилго табиһан, соёлшодой түрэл совхозойнгоо амжалтануудта горитойхон хубитаяа оруулха байһандань үнэн зүрхэнһөө эти гэжэ, шэнэ дуунуудые, зохёохы ажалдань үргэн харгы үреэгээ һэмди.

Р. БАИРОВ.

Дээдэ болон тусхай дунда һуралсал тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэнэбди

ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЫН УГ УДХА

Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулиин реформын удаа дээдэ болон тусхай дунда һуралсалые шэнэдхэн хубилгаха саг ерэбэ. Юундэ иимэ хэрэг гараһан болоноб? Ямар хубилалтанууд хараалагданаб? Яагаад хубилалтанууд хэгдэнэб?

АПН-эй корреспондентын эдэ ба бусадшье асуудалнуудта СССР-эй дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай министр Г. А. ЯГОДИН харюусана.

— Совет гүрэнэй хүгжэлтын шэнэ замда гаргагдажа байхада, обществын ажабайдалай бүхы талые нарижуулан һайжаруулхын тула хурдадхалгын онол аргын шэлэгдээд байхада, дээдэ болон тусхай дунда эрдэмэй мэргэжэлтэдэй бэлэдхэлые үндэһөөрнь һайжаруулха эрилтэ табигдаагүйдөө аргань үгы байгаа,— гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Эрдэм-техникын дэбжэлтын, арадай ажахые түргэн хубилгалгын хэмжээн ба ябаса хадаа тэдэнэй мэргэжэлэй шанарһаа, дэалгагдаһан хэрэгтээ хэр харюусалгатайгаар хандадаг байһанһаань дулдыдаха юм. Тиимэһээ дээдэ һургуулиин бүхы талын хүдэлмэрине шэнэдхэн хубилгалтые ороной хүгжэлтын социально-экономическа хүгжэлтын программын хуби, тэрэнэй гол шухала хуби гэжэ харанабди.

— Ниитын зүбшэн хэлсэлгэдэ тунхаглагдагша «Орон дотор дээдэ ба тусхай дунда һуралсалые хубилган шэнэдхэлгын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект соо харахада, мэргэжэлтэдэй бэлэдхэлэй шанар тухай асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Энээн тушаа, Геннадий Алексеевич, юу хэлэхэ байнабта!

— Хубилган шэнэдхэлгын гол удха энэл ха юм гэхэ байнаб. Манай түсэбүүдэй ёһоор, арадай ажахын хүгжэлтын хүсые 2000 он болотор хоёр дахин ехэ болгохо ёһотойбди. Энэ хүдэлмэри угаа орёо байдалда бэелүүлэгдэхэ. Юуб гэхэдэ, ажалай наһа хүсэһэн аад, ажалгүй хүнүүд юрэнхы дээрээ манда үгы юм. Байгаалиин материальна баялиг бодотоороо үнэжэхэ байна. Тиимэһээ ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар лэ гол ургалта болохо гээшэ. Энэ хадаа научна шэнэ бодолнууд, инженерно шэнэ шиидхэбэринүүд, ороной оюун ухаанай, эрдэмэй хүсые улам һайнаар хэрэглэлгэ болоно. Иигээд байхада, гол шухала бүхы асуудалнууд хадаа мэргэжэлтын бэлэдхэлэй шанарта тулажа ерэнэ бшуу. Мэргэжэлтэдэй бэлэдхэлэй шанарые эрид дээшэлүүлхын тула дээдэ һургуулиин хүдэлмэриин бүхы талые, нэн түрүүн һуралсалай эмхидхэлые бодото дээрэнь хубилгаха хэрэгтэй болоно.

— Юуень хубилгаха хэрэгтэй болсноб!

— Нэн түрүүн юрэнхыдэн, олоорнь һургадаг аргаһаа тус тустань һургаха, студентын зохёохы шадабарине. бэеэ даагаад ном үзэхэ, һуралсалаа таһалдуулангүй эрдэмээ дээшэлүүлхэ дүршэлыень хүгжөөхэ хэрэгтэ шэлжэн орохо ёһотойбди.

Тиихэ зуураа һуралсалай ташха хоёр ондоо гуримые зохилдуулан тааралдуулха болохобди: нэгэ талаһаа, фундаментальна эрдэмүүдэй үндэһэ шудалһан, тиимэһээ үйлэдбэриин эрилтэһээ дулдыдан, мэргэжэлээ түргэн хубилгаха шэдитэй, үргэн профилиин мэргэжэлтые бэлдэхэ; нүгөө талаһаа, өөрынь шэлэһэн мэргэжэлдэ гол анхаралыень шэглүүлэн, тэрэнээ табан хургандаал мэдэхэ болотороо шудалха аргыень олгохо.

— Кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ наука, һуралсал, үйлэдбэри гурбанине хоорондонь нягтаар холбохо тухай «Дээдэ болон тусхай дунда һуралсалые хубилган шэнэдхэлгын гол шэглэлнүүд» соо хэлээтэй. Энэ холбоон юу манда үгэхэ байнаб!

— Арадай ажахытай — промышленностьтэй, хүдөө ажахын комплекстой, эрдэмэй эмхи зургаануудтай һуралсалые зохилдуулха гээшэ хоорондын харилсаанай тон шэнэ ёһо гурим мүн. Энэ харилсаан хадаа хэлсээнүүдэй уялганууд дээрэ үндэһэлхэ байна. Хоорондын иимэ харюусалга хадаа гол шухала хэдэн асуудал шиидхэхэ ябадалда туһалха юм. Нэгэдэхеэр, үйлэдбэриин ажалай практикатай һуралсалые нэгэдүүлжэ, тэрэнэй шанарые дээшэлүүлхэдэ туһалха. Хоёрдохёор, промышленностиин ба бусад һалбаринуудай зөөрөөр дээдэ һургуулиин материальна үндэһые бэхижүүлхээр хараалагдана. Мүнөө үедэ дээдэ һургуулинуудай материальна үндэһэн мүнөөнэй эрилтэнүүдһээ гээгдэнэ бшуу (дээдэ һургуулиин объектнүүдэй, лабораторинуудай барилга, эрхим техникээр хангалга гэхэ мэтэ хараада абтана). Гурбадахяар, үйлэдбэритэй байгуулагдаһан нягта холбоон хадаа дээдэ һургуули дүүргэгшэдые зохисотойгоор хэрэглэхэ ябадалые гуримшуулха болоно. Харин, дүрбэдэхеэр, дээдэ һургуулиин ба академическэ эрдэмэй ажал ябуулгые зохилдуулан тааруулга хадаа али алинайньшье аша үрые дээшэлүүлхэ, энэнь саашадаа эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхалгада нүлөөлхэ юм.

Дээдэ һургуулинуудта шэнжэлгын хүдэлмэрине 2—2.5 дахин ехэ болгохоор хараалагдана, харин шэнжэлгэнүүдтэ студентнэрэй хабаадалга хойшодоо заатагүй болгогдон, һуралсалай түсэбүүдтэ оруулагдаха юм гэжэ тэмдэглэһүү.

— Тэдэ энээнэй тула эрхим һайн багшанар хэрэгтэй болохол...

— Профессорско - багшанарай бүридэлые эридээр нарижуулан һайжаруулхаар шиидэнхэйбди. Манай кадрнуудай һула бэлэдхэлһээ, муугаар мэргэжэһэнһээшье болоно бэшэ, айхабтар бэрхэ багшанар манда олон юм, харин орон дотор адли бэшээр хубаарилагданхай. Халаглан хэлэбэл, профессор үсоонтэй дээдэ һургуулинууд манда үшөөл бии байһаар. Тиимэһээ мүнөө аспирантурада абалгые ехээр үргэдхэхэ, һуралсалай томонууд зүргээнүүд шадар докторантурые бии болгохобди. Студентнэрэй ба аспирантнуудай стипендиие, дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй салингые ехэ болгохоор хараалагдана.

— Һүүлэй үе болотор дээдэ һургуулиин хүдэлмэри хадаа дунда зэргээр һурадаг студентдэ хараадуулагдадаг байгаа...

— Юрын мэргэжэлтые бэлдэхээр хүдэлмэреэ хараалха ёһотой гээшэ аабзабди даа. Бэлигтэйшүүл үдэр бүри мүндэлжэ байдаггүй бшуу. Гэбэшье, нүгөө талаһаань абажа харабал, студентын дунда зэргын шадабари гээшэ олонхи ушарта «зэдараагүй» шадабарине нюунхай байдаг гэжэ минии педагогическа дүршэл харуулдаг. Энэ хадаа багшанарай алдуу мүн. Психологуудшье иимэ һанамжые баримталдаг юм.

— Ходол багша гэмтэй байха аал! Студент үхибүүн бэшэ, сэрээ мэдэжэ, мэргэжэлээ шэлэһэн, тиимэһээ уялгануудтаа харюусалгатайгаар хандаха зэргэтэй. Харин хододоо иимэ ушар тохёолдодоггүйл...

— Хубилган шэнэдхэлгын дүримэй ёһоор, һуралсалдаа студентнэрэй харюусалгые дээшэлүүлгэ хараалагданхай. Дээдэ һургуулиин багшанарай тоо студентнэрэй тооһоо дулдыдадаг, энээнһээ боложо, хараалагдаһан тооһоо халихагүй гэжэ институтдай худал, үнэнеэр оролдодог байһан «аргамжа» таһалагдаа. Мүнөө тиимэ юумэн болюулагдаа. Тэрээнһээ уламжалан, залхуу хүниие институт аргадажа, заатагүй һургажа гаргахые оролдохоо болихо. Сессиин үедэ хоёр дахин муу сэгнэлтэ абаһан һурагшые гаргажа хаяха гэжэ бүхы институтдуудта ойлгуулагдаа. Иимэ «хараа шугам» хадаа залхуунуудые ташуурдаха, студентнэрэй дунда мүрысөөнэй зүйлые дээшэлүүлхэ, харин, нүгөө талаһаань харабал, дээдэ һургуулиие үлүү ашаанһаа сүлөөлхэ юм. Эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ студенческэ ниитын эмхинүүд, студентнэрэй өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэриин органууд гол үүргэ дүүргэхэ болоно. Юуб гэхэдэ, студенческэ эмхинүүдэй үүргэ һураггүй дээшэлүүлэгдэхэ ха юм.

— Дээдэ һургуулиие хубилган шэнэдхэлгын проектые бэлдэхэ үедэ уласхоорондын дүй дүршэл хэрэглэгдээ гээшэ гү!

— Хэрэглэгдээ даа. Эндэ илгагдамал обществодо ажаһууна бэшэбди, бүхы дэлхэйн педагогическа практикада ноосэлэгдэһэн бүхы һайн юумэ шүүжэ абаха гэжэ оролдодогбди. Жэшээнь, американ һуралсалай гуримда хэрэглэгдэдэг текст (асуудалнуудта тус тус студентнэрэй харюусалга) гээшые бидэ өөһэдтөө бии болгохо һанаатайбди. Зарим оронуудай байдалһаа абтаһан иимэ юумэ өөртөө эхилхэ хараатайбди: дээдэ тус һургуулида өөрынгөө арга боломжые студент дууһан хэрэглэжэрхёо һаа, үндэр хэмжээндэ хүдэлжэ байдаг дээдэ ондоо һургуулида орожо, тэрэ һургуулиингаа диплом абаха эрхэтэй байха.

Гэбэшье Эсэгэ оронойнгоо дүй дүршэлые бидэ мартанагүйбди. Онсолбол, дээдэ инженерно эрдэм тухай хэлэхэ болоо һаа, ородой инженерно һургуули үшөө революциин урда тээ алдаршадаг байгаа, удаань Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн соо илахадамнай, Газарай түрүүшын хэмэл одо ниидхүүлхэдэмнай, замбуулин шэнжэлгэдэ амжалта түйлахадамнай туһалаа гэжэ мартаха ёһогүйбди.

— Эрдэм-техникын дэбжэлтэ хадаа үнинэй хүдэлжэ байһан мэргэжэлтэдтэ улам бүри шэнэ эрилтэнүүдые табина ха юм. Диплом абаһанай һүүлээр һуралсал эмхидхэхын түла юун түсэблэгдэнэб!

— Таһалдалгүй һуралсалай гүрэнэй ниитэ гурим байгуулха тухай хөөрэлдөөн болонхой. Тиихэдээ имагтал үялгатаар, табан жэл забһартайгаар мэргэжэлтэдэй эрдэмые дээшэлүүлхын тула бэшэ, харин бүхы һайн дуратанай али бүхы эрдэм мэдэсээ бүгэдэ ниитэрээ дээшэлүүлжэ байхын тулада хэгдэхэ. «Таһалдалгүй һуралсалай ниитэ гуримые бии болголгын ба хүгжөөлгын үндэһэн дээрэ эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхынь тула һайн арга боломжонуудаар эрхэтэдые хангаха уялгые гүрэн бэе дээрээ даажа абана»,—гэжэ проект соо хэлэгдэнхэй.

Валерия ПРУТ хөөрэлдөө эмхидхэбэ. (АПН).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Будапештдэхи Физикын эрдэм-техникын түбэй институдай хүдэлмэрилэгшэ Андраш Варга антенныи дэргэдэ.

МТИ—ТАСС-ай фото.

...ЫН ЭДЭБХИ ҺЭН

то материалнуудые суглуулжа эхилээ бэлэй. Илангаяа дайнай үеын фото-зурагууд һонирхолтой. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхозой гэшүүдэй Гүрэнэй Оборонын Комитедэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталинда эльгээһэн телеграммын бэшэгтэй стенд олоной анхарал абаһаар татадаг. Колхозой түрүүлэгшэ С. Дабаев, партийна организациин секретарь Р. Зориктуев гэгшэдэй 1944 оной февралиин 12-то гар табижа эльгээһэн тэрэ телеграмма соо түрэл совет Эхэ оронойнгоо газар уһые фашис эзэрхэг түримхэйшүүлһээ сүлөөлхэ талаар баатарлиг Улаан Армиин гайхамшагта илалтануудаар колхозойнгоо гэшүүдэй омогорхон далижажа, харата дайсадые һамна сохин, илалтын сагые улам ойртуулхын тула, өөһэдынгөө мүнгөөр Улаан Армида самолёт бүтээлгэхэеэ байһан тухайгаа мэдээсэһэн юм. Тиихын тула энэдэхи колхознигууд 260 мянган түхэриг суглуулһан байгаа. Уданшьегүй И. В. Сталинһаа хариугай һайшаалтай телеграмма абаһан юм. Тэрэнь «Бурят-Монгольская правда» газетын 1944 оной февралиин 20-ной номерто толилогдоо бэлэй.

Мүн һургуулиин дэргэдэхи «Дайшалхы болон ажалай алдар солын» музейдэ орогшод Бадма-Ханда Ринчиновна Александровагай Ажалай Улаан Тугай орден, тэрэнэй орденско дэбтэр урмашан хараха аргатай. Ушарынь хадаа Бадма-Ханда Ринчиновна үшөө гүлмэр залуухан ябахадаа дайнда мордоһон эсэгынгээ трактор жолоодожо, ажалайнгаа намтар эхилһэн байгаа. Тиигээд трактористаар тэрэнэй түгэг хүдэлжэ ябаха үедэ, 1946—1947 онуудта колхозынь урда тээнь үзэгдөөгүй баян ургаса — гектарай 46 центнер ороохо тарая хурьяһан юм. Нютагай тэрэ үеын бэрхэ механизатор ябаһан Бадма-Ханда Ринчиновнагай тэрэ шагналые дүү басаганиинь — Цырен-Долгор Александрова һургуулиин музейдэ дамжуулаа бэлэй.

Сэлэнгын суута хонишэн, Социалис Ажалай Герой Валентина Гончиковна Романова тухай манай республикада мэдэхэгүй хүн үгы ёһотой. Тиимэһээ тэрээн тухай уран зохёолшо Норпол Очировай бэшэһэн «һайн хүн тухай тууужа» гэжэ повестёор уншагшадай конференци музейдэ һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө. Тэрэниие мүн лэ багша З. Р. Цыбикдоржиева эмхидхэлсэһэн байха.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо Үбэр-Зөөхэйн дунда һургуулиин музей республикын һургуулинуудай дэргэдэхи музейнүүдэй харалга-конкурсдо гурбадахи һуури эзэлээ һэн. Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ музейн советэй эдэбхи үүсхэлтэй гэшүүн, наймадахи классай һурагша Ольга Аюрова ВЛКСМ-эй ЦК-гай залуушуулай лагериин путевкоор, мүн ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэгээр шагнагдаа бэлэй. Музейн эдэбхитэдэй ажал хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэһэн олон тоото Хүндэлэлэй грамотанууд, тэрэ шэлэн дайнай ветерануудай Түбэй советэй вымпел гэхэ мэтэ олон даа.

Зинаида Раднаевна Цыбикдоржиева өөрынгөө гол хүдэлмэриин хажуугаар үхибүүдэй һонирхол үргэдхэжэ, музейдээ хэрэгтэй, тэрэниие баяжуулха зүйлнүүдые бэдэрэлгэез үргэлжэлүүлһээр гээшэ.

Хүнэй абари зангай бүрилдэлгэ гол түлэб һургуулиин наһанһаа захалдаг гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ Зинаида Раднаевнагай зүбшэл заабаряар һургуулиингаа музейн хэрэг ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байһан һурагшад, ажал хүдэлмэридэ дуратай, түрэл нютагайнгаа түүхээр һонирходог заншалаа, мүн хамтынгаа эбтэй эетэй нүхэсэл гэхэ мэтые удаан жэлнүүдтэ мартагдашагүйгөөр хадуухал.

Т. ШАНГАЕВ.

«...РЯАД ҮНЭН» бэшэнэй һүгэлдээр

...Й ЗУҺАЛАНГУУД»

...аар толилогдоһон шалгалтын материал ...6-да гараа һэн. Түнхэнэй районой «Мир» ...д хүсэд заһабарилагдаагүй. Хуурлиг гэжэ ...ра хүсэд бэлэн бэшэ, Галбайн һү ...алшад үнеэдээ гараараа һаана, хонишон ...адаа уһалха худаггүй, Таалын һү һаалиин ...уд олон гэжэ тэрэ статья соо шүүмжэлэл ...э дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые ...ар хэмжээнүүд абтааб гэһэн асуудалтайгаар энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ редакци хандаа.

«Мир» колхозой правлениин түрүүлэгшэ Л. Амбаев, ахамад зоотехник Д. Галсанова гэгшэд иимэ удхатай харюу эльгээгээ:

«Галбайн һү һаалиин фермын бии болгогдоһоор һү һааха шэнэ оньһон техникэ тодхогдоогүй юм. Ерэхэ жэлдэ фермые һэльбэн шэнэлхэдээ, түсхай оньһон түхеэрэлгэнүүд үгтэхеэр хараалагдана.

Хуурлигай тугалай байра бэлэн болоо. 150 толгой залуу мал зуһалангдаа абаашагдаба.

Үлэнтэ гэжэ хонидой байрладаг газарта хурьгадые уһалха худаг үгы, юуб гэхэдэ эндэхи мүнхэ сэбдэг газарые малтаха һэдэлгэнүүд дэмы байгаа. Мүнөө хурьгадые уһалха уһан машинаар зөөгдэнэ.

Таалын һү һаалиин фермэ дээрэ ушарһан дутагдалнууд усадхагдаа. Тугалай зуһалангай байрада шэбхэ гаргаха оньһон түхеэрэлгэ тодхогдоо, шалань модоор хушагдаа».

ДАНИЭЛЬ ОРТЕГА США-гай ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГА ТУХАЙ

МАНАГУА. Холбоото Штадууд Никарагуагай арадта эсэргүү һүйдхэлтэ ябуулгануудаа улам үргэдхэжэ байна гэжэ республикын президент Даниэль Ортега мэдүүлбэ. Сомосын бандинуудта 100 миллион доллар һомолхо гэһэн США-гай конгрессэй шиидхэбэри энэ талаар ехэ аюул тохёолдуулха байна гэжэ тэрэ американ эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые, тэрэ тоодо Никарагуагай портнуудта минэнүүдые табижа байһыень эрид буруушаана.

Никарагуада эсэргүү һүйдхэлтэ ябуулга, Вашингтоной гутамшаг муухай политика уласхоорондын эмхиин эб найрамдалта һанал бодолые баһамжалһан ушар болоно, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангалгада аюул тохёолдуулна гэжэ Никарагуагай хүтэлбэрилэгшэд тэмдэглээ.

ДЭЛХЭЙН ХҮН ЗОНОЙ УРГАЛТА

ВАШИНГТОН. Ойрын сагта дэлхэйн хүн зоной тоо 5 миллиардда хүрэхэ байна гэжэ Вашингтоной Хүн зоной тоо бүридхэл абадаг институт тоолон гаргаба. Тэрэнэй баримта мэдээнүүдэй ёһоор, мүнөө бүмбэрсэг дэлхэйн хүн зоной тоо 4—5 үдэрэй хугасаа соо 1 миллионоор олошорно. Тиигэжэ дунда зэргээр жэлдээ 85 миллион хүн зон нэмэнэ. Һүүлэй 35 жэлэй хугасаа соо дэлхэйн хүн зоной тоо 2 миллиардаар олошороо. Саашанхи 35 жэлэй туршада үшөө 3 миллиардаар ургаха байна.

ХИЛЫН саанаһаа
ТАСС • АПН

АМГАЛАН ТАЙБАН БАЙДАЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Совет-француз дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй Москвада болоһон хөөрэлдөөнүүд гадаадын оронуудай олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараалаг хэрэгсэлнүүдэй анхарал татана. Эб найрамдалые бэхижүүлхын, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хороохын тула бүхы юумэ хэхэ гээшэ уласхоорондын асуудалнуудаар СССР-эй бэелүүлдэг гол зорилго болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Франциин Президент Ф. Миттеранай хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд гэршэлнэ гэжэ хэблэлэй, телевидени болон радиогой органууд, ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад мэдүүлнэ.

Хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй һайн, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ гэжэ «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ. М. С. Горбачев болон Ф. Миттерантай Звездный хотодо ошоһон тухай репортажые үргэнөөр харуулһан ТФ-1 гэдэг телекомпаниин дамжуулга соо хэлэгдэнэ. Замбуулинай дайдые амгалан тайбан зорилготойгоор шэнжэлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн совет-француз харилсаан ехэ удха шанартай байна.

Москвада болоһон хөөрэлдөөнүүдэй хойноһоо француз олониитэ ехэ анхаралтайгаар, этигэл найдалтайгаар адаглаһан байгаа гэжэ Эб найрамдалай түлөө француз хүдэлөөнэй национальна соведэй секретарь **Даниэль Сирера** мэдүүлбэ. Франци болон СССР али бүхы харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөхэ бүхы арга боломжотой байна.

Дэлхэйн хүгжэлтэдэ Европын дүүргэхэ үүргэдэ совет-француз хөөрэлдөөнүүд дээрэ гол анхарал хандуулагдаһан байгаа гэжэ **«Нойес Дойчланд»** газетэ бэшэнэ. Европо бата эб найрамдалай шахардуу шанга байдалые һуларуулгын түби болохо ёһотой гэжэ Советскэ Союз, мүн бусад социалис оронууд тоолоно.

Мүнөө, хүн түрэлтэнэй ядерна ба замбуулинай буу зэбсэгэй үедэ орожо байхадань, гүрэнүүдэй хоорондохи үгэеэ ойлголсолгые бэхижүүлхэ гээшэ тон шухала удха шанартай гэжэ Чехословакиин **«Руде право»** газетэ бэшэнэ.

ФРГ-гэй **ПДФ** гэжэ телевидени, **«Генераль-анцайгер»** газетэ, Финляндиин **«Тиедонантая»**, США-гай **«Вашингтон пост»** газетэнүүд, **«Ассошиэйтед пресс»** агентство, Японой **«Санкэй симбун»**, Бангладешэй **«Дэйли ньюс»** газетэнүүд Советскэ Союзай болон Франциин дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгануудые дэлгэрэнгыгээр толилбо.

ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИИН ЗҮБЛЭХЭ ЗҮЙЛ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сессиин зүблэхэ зүйл Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида толилогдобо. Делегадуудай зүбшэн хэлсэлгэдэ 142 асуудал табигдаха байна. Эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргалгые зайсуулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха ба ядерна туршалгануудһаа арсаха гэхэ мэтын асуудалнууд делегадуудай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаха юм.

Удаадахи зуун жэлэй эхин болотор ядерна буу зэбсэгүүдые оршин хүсэдөөр усадхаха тухай байгша оной январиин 15-да найруулагдаһан совет дурадхалнууд зүблэхэ зүйлдэ гол һуури эзэлнэ. Ядерна туршалгануудые хорихо, Европодо дундуур зайда хэрэглэгдэхэ совет болон американ ракетэнүүдые үгы хэхэ гэхэ мэтэ шухалын шухала асуудал хүн түрэлтэнэй урда табигдажа байна. ООН-ой соносхоһон Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ СССР-эй гаргаһан эб найрамдалта үүсхэлнүүд ехэ удха шанартай байна. Сессиин зүблэхэ зүйлэй 21-дэхи пункт тушаа ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльярэй элидхэл соо горитой һуури эзэлхэ байна. Түбэй Америкэдэхи, **Дүтын Зүүн зүгтэхи, Африкын** урда хубидахи, бусад районуудтахи оршон байдал зүблэхэ зүйлдэ горитой һуури эзэлхэ байна. Дэлхэйн эдэ районуудта Вашингтон гүрэнэй терроризмын политика бэелүүлнэ, соносхогдоогүй дайн үүдхэнэ, тэрээндэ зүрюу харша правительствануудые усадхахые һэдэнэ.

Дэлхэйн элдэб районуудтахи байдал тухай асуудалые, тэрэ тоодо Дундада далайн оршондохи аюулгүй байдалые, харилсаа холбоое бэхижүүлхэ тухай ООН-ой Генеральна секретариин элидхэлнүүдые сесси шагнаха юм. Энээнтэй дашарамдуулан, Дундада далан дээрэхи аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ асуудалнуудаар гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзиин ООН-ой Генеральна секретарьта эльгээһэн бэшэг ехэ анхарал татана, һонирхол үүсхэнэ. Х. Перес де Куэльяр совет дурадхалнуудые наринаар шудална гэжэ тэрэнэй тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Баруунай оронуудай бэелүүлжэ байһан экономическа политикаһаа хохидоһон хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй экономическа орёо хүшэр байдал уласхоорондын эмхиин һанааень зобооно.

УЛААН-БААТАР. Арадай революциин илаһаар 65 жэлэй ойе һайндэрлэлгэ монгол болон совет арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаанай, али бүхы харилсаа холбооной шэнэ гэршэ болобо гэжэ МНР-эй гадаадын экономическа холбооной талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ П. Очирбат журналистнуудтай уулзахадаа мэдүүлбэ. МНР-эй хүгжэлтэдэ, МНРП-гэй XIX съезд дээрэ найруулагдаһан социально-экономическа зорилгонуудые шиидхэлгэдэ СССР-эй үнэн зүрхэнэй туһаламжа шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэрэ хэлээ.

2000 он хүрэтэрхи үедэ

ХАНИ БАРИСААНАЙ ШЭНЭ ГЭРШЭ

МНР-эй болон СССР-эй хоорондохи экономическа, эрдэм-техникын харилсаае хүгжөөлгын удаан болзорой программада нүхэд М. С. Горбачев, Ж. Батмүнх нёдондо жэлэй август һарада гараа табяа һэн. Тэрэниие бэелүүлгэ МНР-эй ниитын үйлэдбэрине хүгжөөхэ, монгол арадай һуудал байдалые һайжаруулха, соёлой хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн МНРП-гэй программна зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ туһалха байна.

Шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ аха дүү оронууд арадай ажахын 480 гаран объектдэ харилсаа холбоо тогтоохо байна. Хүдөө ажахын материально-техническэ баазые бэхижүүлхэ, промышленностиин элдэб һалбаринуудые хүгжөөхэ гэхэ мэтын түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хоёр ороной хоорондохи холбоо барисаан ехэ туһа хүргэхэ юм.

Энэ ехэ программые бэелүүлхын тула барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн хоёр дахин үргэдхэгдэхэ байна гэжэ МНР-эй ГКЭС-эй түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ.

ХОТО, ХYДӨӨГЭЙ hОНИН

«ЭРТЫН ТУЯАДА» ЭРХИМЭЭР ХYДЭЛНЭ

Загарайн районой Эрхирэгэй дунда hургуулида hуралсалай үйлэдбэриин бригада жэл бүри эмхидхэгдэдэг юм. Энэ жэлдэ бүридүүлэгдэhэн «Эртын туяа» гэжэ лагериин ажалай болон амаралтын бригадын гэшүүд капустын плантаци дээрэ хүдэлнэ. Тэдэнэр гурбан ээлжээндэ таhаран ажалладаг гуримтай юм. Июнь hарада ерэгшэд капустын поли бэлдэхэ, рассадануудые hуулгаха, түрүүшын буртаг үбhэнтэй тэмсэхэ гэхэ мэтын эгээл хүндэ ажалтай. Тиимэhээ энэ хаhада шадалтай, хүдэр хүбүүд, басагад харюусалга ехэтэй хэрэг даажа абана. Удаань, июль hарада гол түлэб «ногоон түймэртэй» тэмсэхэ. тэдэнээ hайнаар уhалха ёhотой. Гурбадахи ээлжээн — август hарада ерэгшэд хүдэржэhэн ургамалнуудаа харууhалха, мүн бүри ехээр уhалха зорилготой.

—Манай hургуулиин hурагшад түрэл совхоздоо туhалдаг hайхан заншалтай.—гэжэ Эрхирэгэй дунда hургуулиин багша, лагериин hурагшадые хүтэлбэрилжэ байhан Людмила Цынгуевна Галсанова хөөрэнэ. — Энэ жэлдэ үгтэhэн 5 гектар поли дээрэ капуста таряабди. Эндэ хүдэлжэ байhан хоёр звеногой хоорондо мүрысөөн таhардаггүй. Туяана Хорлоевагай звеногойхид илангаяа hайнаар хүдэлнэ. Лена Дмитриева, Света Дашинимаева, Сэсэгма Заятуева, Жаргалма Ринчинова, Даши Эрдынеев, Цыпилма Лундукова болон бусад шалгарна. Бригадын совет, хинан шалгагшадай пост бии. Тиимэhээ hурагшад өөhэдыгөө хүтэлбэрилхэ гуримаар ажаллана. Агротехническэ таатай зохид болзорто рассадаяа hуулгаа. Мүн туршалгын хүдэлмэри ябуулна,—гэжэ Л. Ц. Галсанова хөөрөө hэн.

hурагшад ажалhаа сүлөөтэй сагтаа hонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые өөhэдөө эмхидхэдэг байна. Политинформатор үглөөгүүр hонинуудые дуулгадаг. hурагшадай амардаг газарта hургуулиин библиотекэhээ газетэнүүд, журналнууд асарагдадаг. Тээмэндэ «Ажаллахадаа габшагайгаар, амархадаа аятайгаар» гэhэн үдэшэ үнгэргөө. Удаань «Юун? Хаана? Хэзээ?» гэhэн литературна викторина болоhон байна.

Зунай үдэрнүүдтэ hайнаар ажаллаhан hурагшадта орон соогуураа аяншалха хүнгэлэгдэhэн путевкэнуудые совхозынь үгэдэг юм. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй табадахи четвертиин дүнгүүдээр эрхим гушан hурагшадта Дунда Азиин городуудаар аяншалха путевкэнууд үгтэhэн байгаа. Гансашье зунай үедэ hайнаар ажалладаг бэшэ, мүн hургуулидаа эрхимээр hурагшад Биликто Ринчинов «Артек», Жаргал Урбазаев «Орленок» лагерьнуудта амарха путевкэнуудаар урмашуулагдаhан байна.

Тиимэhээ hуралсалай үйлэдбэриин бригадын гэшүүд заабол аяншалхын түлөө бэшэ, харин капустын баян ургаса ургуулжа, түрэл ажахыдаа ехэ нэмэри оруулхын, ажал хүдэлмэридэ дүршэхын, өөрыгөө туршажа үзэхын түлөө эрхимээр ажаллана.

Х. СОКТОЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hуралсалай үйлэдбэриин бригадын гэшүүд. **Авторай фото.**

НАЙМААНЬ ГYЙСЭТЭЙ

Шаралдайн ба Түгнын сельпонуудта, Суулгын совхозрабкоопто комсомол-залуушуулай коллективүүдэй эмхидхэгдэhээр оройдоол 5 hара үнгэрбэ. Эдэ коллективүүд ВЛКСМ-эй райкомой үүсхэлээр, райпотребсоюзай комсомолой комитедэй секретарь Т. Хандажаповагай хүсэл оролдолгоор эмхидхэгдэhэн юм.

Комсомол-залуушуулай энэ 3 бригадын хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр шаралдайнхид илажа, дамжуулгын тугханда хүртэбэ. Бригадир З. Кравцовагай, группкомсорг З. Неверовагай хүтэлбэрилдэг коллектив түсэбөө 5005 түхэригөөр үлүүлбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо ганса түсэбтэ даабаринe бэелүүлгэ бэшэ, мүн ниитын хүдэлмэри хараада абтаа.

Т. ХАМХАНОВА,
Эрхүүгэй гүрэнэй А. А. Ждановай нэрэмжэтэ университедэй студентка.

ЗЭДЭЛЫШ ДУУН, САБШАЛАН ДЭЭГYYР

Виктор Балагуровай даадаг тэжээл бэлэдхэлгын звеногойхид хулhэ haлhан болонхой үдын хоол барихаяа тогтобо. Тогоошоншье бии боложо, түмпэнгүүд соо бүшэмэг шүлэ аягалжа эхилбэ. Энэ үедэ хэншьеб шангаар hүхирбэ:

— Харыт, автобус наашаа годирбол! Агитбригада ерэбэ...

Шүлэтэй түмпэнгүүдэй урда зэргэлжэ hууhан хүбүүд нюдэ сабшаха зуура хүл хөөрсэг болон, автобусой тогтохо газарые харуулна, хүлеэгдээгүй айлшадтаа баясан гарнуудыень шангаар адхана. Айлшадынь хадаа Кабанскын соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд — агитбригадын хүтэлбэрилэгшэ А. Гершевич, Л. Зайцев, И. Кочетов, В. Малыгин, С. Малыгина гэгшэд мүн.

— Нүхэдүүд, таанад эдеэлэгты. Бидэ наадаяа эхилхэмнай,— гэжэ А. Гершевичэй хэлэhэнэй hүүлээр партидаа, ажалша хүн зондо зорюулагдаhан ехэ найруулга эхилшэбэ. Кабанскын арадай театрай режиссер И. П. Кочетовой зохёоhон, найруулгын эхиндэ ажалые алдаршуулhан шүлэгүүдэй баярта үгэнүүд соностоно. Байгалай ОПХ-гай тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй түрүүшын табан хоногой дүнгүүдээр илагша болоhон тус звеногой гэшүүдтэ зорюулагдаhан үреэлнүүд зэдэлнэ. В. Малыгин совет композиторнуудай дуунуудые хангюурдаба. Л. Зайцевай дэмжэлгэ доро А. Гершевич ород арадай дуунуудые дулааханаар дууляба...

Кабанскын соёлой байшангай агитбригада хүдөөгэй ажалшадые ходо баясуулжа байдаг. Илангаяа хүдөө ажахын халуун хаhануудай ороходо, тэдэнэр хододоо замдаа, дуунуудаа сабшалан, таряалан дээгүүр зэдэлүүлэн байдаг. Эдэнэр үнгэрhэн хэдэн хоногой туршада олохон газарнуудта хүрэжэ үрдеэ. Байгалай ОПХ-гай тэжээл бэлэдхэлгын 5 звено, Кабанскын шубуунай фабрикын 2 звено витаминтай ногооной гурил татагшадые хангаhан байна.

Тэдэнэр сүлөө саг оложо, тэжээл бэлэдхэлсэхээ субботнигуудые эмхидхэдэг юм. Нёдондо табан субботник эмхидхээ hаа, мүнөө тэды шэнээншье хэхээр хараална.

Р. КУЗЯКИНА.
Кабанскын район.

«ГЭМЭЛТЭБЭ»

Архи хадаа хүнэй hэргэлэн hэримжэтэй байлгые мухардуулдаг гэжэ мэдээжэ гээшэ aaб даа. Тиимэhээ хаана архи ехэдэнэб, тэндэ гэнэ аюул ушардаг шуу.

hаяшаг hүниин 3 часта Улаан-Үдэ хотын түймэр сараха албанай хэлхээ холбооной пунктда телефон наярба.

— Шамдыт! Краснопрово hууринда нэгэ гэр түймэртэ абтабал,— гэжэ сошордонги абяан дуулгаба.

Түймэр сарагшадай яаралтайгаар гүйлгэлдэжэ ошоходо, нэгэ гэр сооhоо галай дүлэн соробхилжо, гэрэй хажуудахи модон банинь шатажа эхилhэн байба. Тэдэнэр эрэлхэг зоригтойгоор, түргэнөөр түймэрые унтарааба. Тиигэжэ Ивалгын районой Красноярово hууринда ажаhуугша М. С. Бойкое, тэрэнэй басагые абарба.

Түймэрэй аюулай усадхагдаhан хойно шалтагаанииньшье элирбэ.

Гэртээ архи нэрэхэдээ энэ талаар дүршэл шадабаритай М. С. Бойко түргэдхэгдэhэн аргаар архи нэрэхэ гэжэ бодомжолhон, байгаа хаш. Зуун литрэй модон боошхо соо нэрэжэ эхилhэн, архиингаа хүрэшэхэгүйн түлэ доронь халуун электроплитка табяад, үшөө хажуудань электрообогреватель носоолсобо. Архиин эhээгдэн нэрэлгын тогтохогүйн түла электроприборнуудаа носоогдоhон зандань орхёод, өөрөө унтахаяа ябашаба. Гэгээн үдэр носоогдоhон электроприборнуудынь hүниин тэн багта ехээр халаад, шнуртань гал аhажа эхилбэ...

Энэ ушар архи гэнэ аюул хоёр «нэгэ паарын шархинууд» гэhэн hанамжые үшөө дахин батадхана.

А. ФЕДОРОВ.
Буряадай АССР-эй МВД-гэй түймэр сараха таhагай инженер.
Т. НАГАЕВА,
манай штатнабэшэ корр.

Баяртай, «Магистралиин галнууд»

Дуу, хүгжэмэй ехэ hайндэр «Магистралиин галнуудта» хабаадалсахаяа ерэгшэд республикын городууд болон тосхонуудта концертнүүдээ харуулжа үргэлжэлhээр. П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо искусствын мастернуудай ээлжээтэ наадан hаяхан харуулагдаба.

Грузиин ССР-эй габьяата артист Зураб Цискаридзе, политическэ дуунай Бүхэсоюзна конкурсын лауреат Мераб Сеамашвили гэгшэд грузин, ород дуунуудые гоё hайханаар гүйсэдхөө. Илангаяа грузин арадай «Сулико» гэhэн дуүе харагшад халуун альга ташалгаар угтаhан байна.

Тбилисиин филармониин хореографическа «Метехи» гэжэ бүлэгэй хатаршад «Мүрысөөн», «hэлмэтэй хатарнуудые» зурас гэмэ түргэнөөр гүйсэдхэжэ, олоороо сугларhан харагшадай hайшаалда хүртөө. Тиихэдэ дуушан Алла Никифорова дуран тухай хэдэн дуунуудые дурадхаа.

Уласхоорондын конкурснуудай лауреат Сергей Захаровай сценэ дээрэ гараадхихада, зал соо альга ташалган нэрьешэнэ. Урдахи жэлнүүдэйнгээ репертуарhаа, мүн шэнэ хэдэн дуунуудые хонгёо hайхан хоолойгоороо ханхинуулжа, харагшадайнгаа этигэл найдалые хүсэд дүүрэнээр харюулаа.

Манай корр.

БYХЫ ТYБИНYYДЭЙ СПОРТСМЕНYYДТЭ — МЕДАЛЬНУУД

Бүхы түбинүүдэй 76 ороной спортсменүүд энэ ехэ наадандa хабаадажа байна гэжэ судейскэ коллеги июлиин 10-да мэдээсэбэ. Эдэ оронуудай түлөөлэгшэд спортын бүхы 20 зүйлөөр мүрысэнэ. Мүн лэ табан түбиин 15 ороной спортсменүүд hайхан хүсэлэлэй наадануудай хүнгэн атлетикын мүрысөөнэй шагналнуудта хүртэжэ Москваhаа бусахаяа байна. Тэдэнэр табан үдэрэй туршада хүнгэн атлетикын 42 зүйлөөр хаба шадалаа, хүнгэн солбоноо туршаhан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлhэн байха юм. «Спортын хатанай» мүрысөөнүүдтэ эгээл үндэр үрэ дүнгүүд түйлагдаhан байна гэжэ Уласхоорондын хүнгэн атлетикын федерациин президент, итальянец Примо Небиоло мэдүүлбэ.

Хоёр элитэ ехэ рекорд түйлагдаа. Американ басаган Джекки Джойнер хүнгэн атлетикын долоон зүйлөөр мүрысэхэдөө, эхэнэрнүүд сооhоо түрүүлэн 7000 очко абаhан байна. Урга тулажа харайлгаар дэлхэйн рекордсмен Сергей Бубка 601 сантиметр үндэрые гаталжа, хүнэй арга боломжын хизааргүй үргэн ехэ байhые харуулба.

Хүндэлэлэй табсан дээрэ гараhан Джекки нюдэнhөө нулимса дуhаажа байгаа hэн. Москвагайхидай энэрхы дулаан хандаса, Лужникидэхи стадион дээрэ сугларhан хэдэн арбаад мянган хүнүүдэй дэмжэлгэ иимэ үрэ дүн түйлахадамни туhалhан байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Эфиопиин атлет Белайне Динсамо марафоной урилдаае шүүжэ, сугларагшадай зүгhөө халуун альга ташалгаар угтагдаhан байна.

Канадын урилдаашан Бен Джонсон 100 метрэй зайе 9,95 секунда соо гаталжа, хүнгэн атлетикын түүхэдэ хоёрдохи үрэ дүн харуулба.

Австралиин, Болгариин, ГДР-эй, Канадын, Кениин, КНР-эй, Кот Дивуарай, Нигериин, Норвегиин, Польшын, Португалиин, Румыниин, США-гай, Эфиопиин ба СССР-эй хүнгэн атледүүд медальнуудта хүртэбэ. Мүрысөөнэй үедэ 60 гаран национальна рекорд тогтоогдоо.

Португалиhаа ерэhэн эхир хүбүүд Домингос болон Дионизио Кастронууд 10 мянган метрэй урилдаанда алтан болон бронзо медальнуудаар шагнагдаба. Тэдэнэр 22-той, оронойнгоо хойто хубида түрэhэн юм. Мүнөө тэдэнэр Лиссабондо ажалладаг, 14-тэйhөө хойшо урилдана, гэбэшье hүүлэй хоёр жэл соо холын зайда сүлхэ шамбайгаа туршажа байнхай. Энэ хадаа тэдэнэй эгээл ехэ амжалта болоно.

Эхэнэрнүүдэй дунда баскетболоор түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн нааданhаа наадандa шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, сугларагшадые hонирхуулба. Түгэсхэлэй наадандa США-гай баскетболист басагад СССР-эй суглуулагдамал командые 83:60 тоотойгоор шүүжэ, чемпионууд болоо. Бразилиин түлөөлэгшэд бронзо медальнуудаар шагнагдаба. Болгариин, Югославиин, Чехословакиин команданууд эрхим зургаанай тоодо ороhон байха юм.

Уран hайханай гимнастикаар дүрбэнэй орондо долоон алтан медаль барюулагдаба. Ушарынь юуб гэхэдэ, хэдэн зүйлөөр гимнаст басагад арбан балл абажа, илаhанда тоологдоhон байна. Омско хотын 17-той гимнастка Татьяна Дручинина бүхы упражнениинүүдтэ 10 балл абажа, 40 очкотой болоhон байха юм. Минскhээ Марина Лобач, ГДР-hээ Бианка Дитрих гэгшэд hайн hорилго бэлэдхэлтэй байhанаа харуулаа. Хубиин тоосоогоор мүрысэхэдөө, Дручинина гурбан алтан медальда хүрэбэ.

[ТАСС].

ААДАР БОРООН, ААЯМА ХАЛУУН

Июль hарын түрүүшын арбан хоногто республикымнай хойто нютагуудта хуурай, халуун үдэрнүүдэй тогтоходо, бусад районуудта шииг нойтотой, үдэр бүри шахуу хура бороотой байгаа.

Жэшээлхэдэ, июлиин 8-да Тарбагатайда 44 миллиметр шииг нойтон 2 часай туршада ороо. Захааминай, Бэшүүрэй, Түнхэнэй, Тарбагатайн районуудта аадар бороон эгээл ехээр адхаржа, 30—60 миллиметрэй тэмдэгтэ хүрэhэн байна.

Аадар борооной ехээр ороhонhоо уламжалан, Сэлэнгэ болон Зэдэ мүрэнүүдэй уhан нэмэбэ. Наушкиhаа Новоселенгинск тосхон хүрэтэр Сэлэнгэ мүрэнэй нюруу 100—150 сантиметрээр дээшэлжэ, hабаhаа халяа. Тиигэжэ мүрэндэ дүтэ шадар оршодог нуга сабшалангууд, таряалан, мүн Наушки, Хяагтын-Адаг hууринуудай зарим гэрнүүд уhанда абтаhан байна. hүүлэй үдэрнүүдтэ Сэлэнгэ мүрэнэй уhан буужа захалба. Улаан-Үдэ хотын постын мэдээсэhэнэй ёhоор, hүүлшын 3 хоногто уhанай нюруу 150 шахуу сантиметрээр hууба.

Июлиин хоёрдохи арбан хоногто бага зэргэ аадартай аад, халуун үдэрнүүд болохо. Харин hарын hүүлшын декадада 28—33 градус хүрэтэр халуун болохоор хүлеэгдэнэ. Хоёрдохи, гурбадахи декадануудай hүүлшын үдэрнүүд аадар бороотой байха.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июлиин 13-hаа 19 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 13. ЗАГАhАШАНАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Ритмическэ гимнастика. 10.15 — «По заповедным тропам» — баримтата фильмын премьерэ. 10.25 — Спортлотогой 28-дахи тираж. 10.35 —«Будильник». 11.05 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.05 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.35 — «Аяншалагшадай клуб». 13.35 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.05 — «Хүдөөгэй час». 15.05 — «hайн хүсэл эрмэлзэлэй наадануудъ». Уhан дээрэ бүмбэгөөр наадалга. Бокс. Волейбол (эхэнэрнүүд). Түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. 16.35 — Концерт-вальс. 17.15 — «Жизнь на земле» (Англи). 4-дэхи сери, «Несметное полчище» — телевизионно олон серитэй баримтата фильмын премьерэ. 18.10 — Киноафиша. 19.05 — Мультфильмнүүд. 20.35 — «Любовью за любовь» — уран hайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «hайн хүсэл эрмэлзэлэй наадануудай» дневник. 22.35 — «Мартагдашагүй үдэрнүүд». П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс тухай дамжуулга. 23.50 — Шэнэ hонин (00.05 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Зарядкада зогсогты!». 9.15 — «Рыбацкий хлеб» — баримтата фильм. 9.40 — «Ород хэлэн». 10.10 — «Гармонь, наада!». 11.00 — Литвагай телевидениин программа. 12.40 — «hайн хүсэл эрмэлзэлэй наадануудъ». Теннис. Уhа руу hүрэлгэ. Волейбол (эхэнэрнүүд). Дүрэ буляалдалгын барилдаан. 14.25 ...

ПОНЕДЕЛЬНИК, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.50 —Мультфильмнүүд. 10.20—«Такие близкие, близкие дни»— баримтата фильмын премьерэ. 10.40—«Любовью за любовь»—уран hайханай фильм. 12.00—Шэнэ hонин (12.05 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50—Орон доторхи телестудиин баримтата фильмүүд. 16.30—А. Скрябин. 3-дахи соната. 16.55—Үхибүүдтэ фильм. «Колыбельная для брата». 18.05 —«Эжын hургуули», 18.35 — «Дохёогоо үгыт, горнистнууд!» 19.05—«Проделки Рамзеса»— мультфильм. 19.15 — «Хурдадхалга». «Сибириин газар дайда». Нефть олзоборилгые эршэдхэхэ талаар Тюмениин түрүү коллективүүдэй дүй дүршэл. 19.45—«Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Эрхэтэн ба хуули». 20.40— «Байгал»— мэдээсэлэй программа.

Москва. 21.00 — Франциин телевидениин программа. 22.00—«Время». 22.35—hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. Дүрэ буляалдалгын барилдаан. Уhан дээрэ бүмбэгөөр наадалга. Спортивна гимнастика. 23.40 — Баскетболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. Испаниhаа дамжуулга. 00.20—«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 00.35— hайхан хүсэлэлэй наадануудай дневник (01.00 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильмүүд 9.40—Экранай аялганууд. 10.15—«Эрдэм ба ажабайдал». 10.45—«Ород хэлэн». 11.15—Новосибирскын филармониин академическэ симфоническа оркестр наадана. 11.35 —Уран зураашад тухай хөөрөөн. П. Пикассо. 12.35—«Капитан Сорви-голова—үхибүүдтэ уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 13.40—«Чуваш арадай нютагта»—концерт. 14.05 — «Гайхамшагта хүнүүдэй ажабайдал». «Плата за истину» — уран hайханай фильм. 15.25 —«Советскэ Союзда алба хэнэб». 16.25—Шэнэ hонин. 16.30 — «Искусствын уран бэлигтэн». СССР-эй арадай артистка Э. Быстрицкая.

ВТОРНИК, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 — «Ситуация» — баримтата фильмын премьерэ. 10.05 — «Дохёогоо үгыт, горнистнууд!» 10.35—«Города моей России» —концерт. 11.05—«Грузинский телефильм» студиин үхибүүдтэ зорюулагдаhан богони хэмжээнэй уран hайханай фильмүүд. 12.00—Шэнэ hонин (12.05 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50—«Лаборатория-океан»— эрдэм-дэлгэрүүлгын фильмын премьерэ. 16.40—Гүрэнэй Сибириин ород арадай хоорой концерт. 17.25—«Ородой искусство». Модон дээрэ hиилэлгэ, угалза хээ шэрэлгэ. 17.55—И. Брамс. Скрипкэ ба оркестрэй концерт. 18.40 — Мультфильмнүүд.

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Хамаг юумые мэдэхэ хүсэлтэйб» — киножурнал. 19.25 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хүн ба хуули». Ажал хэнгүй ашаг олзо олохо юун гээшэб? СССР-эй Финансын министерствын управлениин начальник В. Е. Орловой, ВЦСПС-эй юридическэ таhагые даагша В. В. Клепцовой, дамжуулгые хүтэлэгшэ, юридическэ эрдэмэй доктор, профессор А. М. Яковлевай хабаадалгатай түхэрээн стол. 20.30—«Зеленая энергия» — баримтата фильм. 20.40—«Амар мэндэ, эб найрамдал, амар сайн, нүхэр!» — эстрадна программа. 22.00—«Время». 22.35—hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. Далбагата спорт. Волейбол. Спортивна гимнастика. 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00—hайхан хүсэлэлэй наадануудай дневник (00.20 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Стенд» — баримтата фильм. 9.40—«Будильник». 10.10—Арадай инструментнүүд наадана. 10.35—«Манай гэр» — тележурнал. 11.20 — «Шатарай hургуули». 11.50 — «Объектив». 12.35—«Капитан «Сорви-голова» — үхибүүдтэ уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 13.40 — Дагестанай телевидениин программа. 14.40—Француз хэлэн. 15.25— «Хүгжэмтэ киоск». 15.55—Хүдөөгэй час. 16.55—18.15—Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 18.15 — Соносхолнууд ба мэдээсэлнүүд.

СРЕДА, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 —«Аяншалагшадай клуб». 10.45 — «Обещаю быть»—үхибүүдтэ фильм. 12.00 — Шэнэ hонин (12.05 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50—«Холо ба ойро» —баримтата фильмнүүд. 16.30 —Аджарай АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт. 17.05—«Гайхамшагта хүнүүдэй ажабайдал». «Валерий Чкалов»—уран hайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 18.30—«Кургальджино»— телеочерк. 18.50 — «Үгэ ба ажал хэрэг». 1986 оной түрүүшын хахад жэлдэ Улаан-Үдэ хотын предприятиин дүнгүүдые согсололго. 19.25 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 20.35—«Одиноким предоставляется общежитие» — уран hайханай фильм. 22.00— «Время». 22.35—hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. Далбагата спорт. Спортивна гимнастика. 00.05—hайхан хүсэлэлэй наадануудай дневник. 00.20— «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ (00.45 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Невероятное пари, или истинное происшествие, благополучно завершившееся 100 лет назад»—уран hайханай фильм. 10.40—«Резервы рабочей Волги»—баримтата фильм. 11.00—«hургуулиин реформо: хоёр жэлэй hүүлдэ». СССР-эй гэгээрэлэй министр С. Г. Щербаковтой хөөрэлдөөн. 11.30—«Советскэ Союз соогуур»—киножурнал. 11.50—«Дайн тэдэниие туршан шалгаа». Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Киевэй сэрэгэй училищинуудые дүүргэгшэдтэй hурагшадай уулзалга. 14.50—«Харилсаа холбоон» — тележурнал. 15.20—Шэнэ hонин. 15.25 — hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. Волейбол. Бокс.

Улаан-Үдэ. 17.25 — «Фаза-...

ЧЕТВЕРГ, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 —«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 10.45 — «Одиноким предоставляется общежитие» —уран hайханай фильм. 12.10 —Шэнэ hонин (12.15 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50 — «Сельские горизонты»—баримтата фильмүүд. 16.40—«Француз альбом». Хүгжэмтэ композици. 17.30—«Шатарай hургуули».

Улаан-Үдэ. 18.00—«Идем на миллион»—телефильм. 18.30 —«Зүүн Сибирь» — киножурнал. 18.40—«Хүгжэлтэ дэбжэлтын арга нүхэсэл». Предприятинуудта тусхай зорилготой программануудые бэелүүлгэ. КПСС-эй обкомой секретарь Л. В. Потапов дамжуулгада хабаадаха. 19.20—«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ». Алмалта, арьбалалта — партиин хэрэг. 20.35—«Ленинград—Бостон» гэhэн телевизионно дамжуулга. 22.00—«Время». 22.35 —hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. Фигурна халтиралгаар мэргэжэл шадабаряа харуулалгын программа. 00.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.30 —hайхан хүсэлэлэй наадануудай дневник (00.55 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Стать учителем» — баримтата фильмын премьерэ. 9.40 — «Соколово» — уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 10.45 — Л. В. Бетховен. Хоор болон оркестрэй гүйсэдхэхэ, фортепиано дээрэ наадагдаха зохёолнууд. 11.10 — Испан хэлэн. 11.40 — «Всего шесть струн» — фильм-концерт. 12.15 — Г. Р. Державин. Ажабайдалай ба зохёохы ажалай хуудаhанууд. 13.05—Таджигай телевидениин ба радио-дамжуулгын «Зебо» гэжэ арадай хатарай концерт. 13.40 — hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. Теннис. 14.40 — «Собственное мнение» — уран hайханай фильм. 16.20 — Шэнэ hонин. 16.30 — Мультфильмнүүд. 17.00—18.00 — Забhар-...

ПЯТНИЦА, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 —«Эб найрамдал ба залуушуул». 10.20—«Ажалша хүнүүд тухай этюдүүд» — баримтата фильм. 10.45—«Дело за тобой» — үхибүүдтэ фильм. 12.05—Шэнэ hонин (12.10 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50—«80-яад оной коммунистнууд». «Наследство»—баримтата фильмын премьерэ. 16.25—«Ород хэлэн». 17.00— «Экран дээрэ Жюль Верный геройнууд». «Таинственный остров» — уран hайханай фильм (Одесскэ киностуди, 1941 он). 18.30—Эрмитаж. Фландриин уран зураг. 19.00 —«Буренка из Масленкина». —мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.15—«Советүүдэй ажал хэрэгүүд». Малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ Прибайкалиин районой сельскэ Советүүдэй депутадуудай хабаадалга тухай.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ 20.00—Шэнэ hонин (буряадаар). 20.10—«Зүүн Сибирь» — киножурнал. 20.20 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.55—«Золотой Орфей-86» гэжэ эстрадна дуунай уласхоорондын фестиваль. Болгариhаа дамжуулагдаха. 22.0—«Время». 22.35— hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. 00.20—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ» (00.45 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Соколово» — уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 10.45—Эб найрамдалай концерт. Социалис оронуудай арадай уран бэлигэй III фестивалиин лауреадууд — уран hайханай коллективүүд хабаадаха. 11.25—«Уран зураашад тухай хөөрөөн». 11.45—Баримтата фильмүүд. 12.25—Арадай аялга хүгжэм. 12.40—Хүндэтэ полярник, медицинын эрдэмэй доктор В. Боловичтой hурагшадай уулзалга. 13.25—«В 17 мальчишеских лет» — уран hайханай фильм. 14.30—Англи хэлэн. 15.00—«Эжын hургуули». 15.30 —hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. Гандбол. 16.50—«Лен цветет» -- баримтата фильм. 17.20—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.25—«Надежный человек», «Хлебороб» — телевизионно фильмүүд. 18.05 —«Манайда айлшаар». 18.35— ...

СУББОТО, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 — «Дээдэ hургуули: шэнэдхэн хубилгалгын асуудалнууд». 10.15—«Буратинын» выставкэ». 10.45—ГДР-эй хүдэлмэришэдэй фестиваль. 11.45—«Бүгэдэндэ ба хүн бүхэндэ». Холодильник шэлэхэдэ хүнгэн гү? 12.15— «Дуу хүгжэмые үг залгамжалан дамжуулха». 12.40—«Хэтэдээ мүнхэ», «Игориин полк тухай үгэ» — ородой эртэ урдын гайхамшагта зохёол тухай баримтата фильм. 13.35 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.05— СССР-эй арадай артист, кинорежиссер И. Пырьевэй уран hайханай фильмүүд. «В 6 часов вечера после войны» (Мосфильм, 1944 он). 15.50—Арадай уран бэлигые харуулhан бүхэсоюзна хоёрдохи фестиваль. Фестивалиин дохёонууд. 16.20—Мультфильмнүүд. 16.55 —«Үе саг, өөр тухай». Уран шүлэгүүдэй долгин дээрэ. Павел Васильев. 17.15—«Никарагуа: революциин бата алхамууд» — киноочерк. 17.50 — «Ан, амитадай аймагта». 18.50 —Телевизор харагшадай асуудалнуудта академик В. Г. Афанасьев харюусана. 19.20— hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. Спортивна гимнастика. Дзюдо. 20.20—Кинопанорама. 22.00 —«Время». 22.35—hайхан хүсэлэлэй наадануудъ. Спортивна гимнастика. Дзю-до. Хүндэ атлетикэ. Далбагата спорт. Волейбол. 00.10—hайхан хүсэлэлэй наадануудай дневник. 00.25—Шэнэ hонин (00.40 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Зүүн Сибирь» — киножурнал. 9.30—Ритмическэ гимнастика. 10.15—«Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 10.45—«По заповедным тропам» — баримтата фильм. 10.55—«Манай саад». 11.25—«Лениногорск — город огненный» — баримтата фильм. 11.45—Джонатан Свифт. Дэлхэйн соёлой шэлэгдэмэл хуудаhанууд.

Улаан-Үдэ. 12.45—«Уншалдаа». 13.15—«Факел», «Түрэл нютагтаа ажаhуунабди». Бага-Куналейн дунда hургуулиин «Романтик» гэжэ ажалай ба амаралтын лагерь тухай. 13.50 —«Сүлөө сагтаа». Уран hай-...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина... Н-04785. Заказ № 162. Индекс ...